

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bu gün Bakıya
sulu qar
yağa bilər
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 29 dekabr 2023-cü il Cümə № 236 (8372) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Sülh müqaviləsi imzaları gözləyir

Gələn il Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh sənədinin imzalanması ehtimalı yüksəkdir

yazısı səh.4-də

Ağdərənin xəritəyə ikinci qaydıışı - rəylər

yazısı səh.3-də

Seçki yarışına qoşulanlar - yaşı, təhsili, işi...

yazısı səh.7-də

Təbrizdə Ermənistan konsulluğu açmaq qərarının sirri

yazısı səh.8-də

Saxta araq istehsal edənlərin siyahısı açıqlandı

yazısı səh.10-da

Rusiyadan Azərbaycana göndərilən rublda milyard yarım azalma

yazısı səh.11-də

Bakıda 2003-də bir otaqlı mənzil 13 min, indi isə 70-75 mindir

yazısı səh.10-da

Neft pullarımızın 65 faizini dollarla saxlamağa qərar verildi

yazısı səh.12-də

"O əjdahadan" Azərbaycanda hələ yoxdur

yazısı səh.13-də

Bu sərsəm, sərsəm erməni...

yazısı səh.6-da

MSK namizədlərin imza vərəqələrini yoxlayır

yazısı səh.7-də

FRANSADAKI SƏFİRİMİZİN GERİ ÇAĞIRILMA BİLƏCƏYİ ANONSU

İki ölkə arasında münasibətlərdəki gərginlik davam edir; diplomatların "arzuolunmaz şəxs" elan edilib ölkədən qovulması dövlətlərarası qarşıdurmalarda ən sonuncu təsir və təzyiq metodlarından biri hesab olunur; Bakının növbəti addımı nə?

yazısı səh.9-da

Pantomima Teatrında "lal korrupsiya"

Bir nəfər cəmi 40 nəfər işçisi olan kiçik bir teatrın 332 min manatını mənimsəyə bilib?; teatr direktorundan açıqlamalar: "Əgər mənim bu məsələdə əlbirliyim, yaxud marağım olsaydı..."

yazısı səh.3-də

Mehman Əliyev

"Prezident seçkisinin 15 ay tez keçirilməsi haqda sensasion iddia

yazısı səh.5-də

Sahramanyan "artsax"ın "möhrünü" harada gizlədib?

yazısı səh.6-da

Lavrov Ermənistanı suverenliyini itirəcəyi ilə hədələdi

yazısı səh.5-də

Yumurta yenə bahalaşacaq

“Azərbaycandan Rusiyaya yumurtanın 306 min ədədlik üçüncü partiyası idxal edilib. 36 ton həcmində ilk tədarük dekabrın 19-da baş tutmuşdu. İkinci tədarük dekabrın 21-də 18 ton həcmində

olub. Azərbaycandan göndərilən yumurta Rusiyanın ehtiyacını tam ödəyə bilməyəcək. Bu, mümkün deyil. Çünki bu ölkədə 145 milyon əhali yaşayır. Azərbaycanda isə günlük yumurta yığını təxmini 4.6-4.9 milyondur. Yerli tələbat isə 3.2-3.6 milyon ədəddir. Bu da o deməkdir ki, 1 milyon əlavə yumurta istehsal edirik. Bu əlavə məhsulu da Rusiyaya ixrac edəcəyik”.

Bunu iqtisadçı ekspert Xalid Kərimli bildirib.

O qeyd edib ki, Rusiyaya əlavə məhsulun ixracı ölkədə yumurtanın qiymətinə təsir edəcək. Qiymətlər müəyyən qədər artacaq: “Yumurta strateji, əhalinin istehlak səbəbində yer alan vacib məhsullardan biri hesab olunur. Bu səbəbdən də yumurtanın qiymətinin qalxması əhalidə narazılıq yarada bilər”.

Ceyhun Bayramov Mirzoyanla sərhəddə görüşə bilər

“Prinsip etibarilə hər hansı həssaslıq yaratmamaq şərti ilə Azərbaycan-Ermənistan XİN nümayəndələri olaraq sərhəddə görüşə bilərik”. Bunu Xarici İşlər Nazirliyinin ilin yekunlarına dair mətbuat konfransında na-

zir Ceyhun Bayramov bildirib.

Nazir bildirib ki, görüşlə bağlı təklif irəli sürülüb. XİN başçısı xatırladı ki, iki ölkənin delimitasiya komissiyaları artıq iki dəfə sərhəddə görüşüb.

Bakıda iki nəfər dəm qazından öldü

Bakı şəhəri, Binəqədi rayonu, Sulutəpə qəsəbəsində 2 nəfər dəm qazından zəhərlənərək ölüb.

“Report” xəbər verir ki, 1975-ci il təvəllüdlü Elnur Rəhman oğlu Güliyev və 2000-ci il təvəllüdlü Elşən Hüseyn oğlu Əliyev birlikdə yaşadıkları Sulutəpə qəsəbəsi, Ruslan Allahverdiyev küçəsində nömrəsiz fərdi yaşayış evində dəm qazından zəhərlənərək ölüblər.

Faktla bağlı Binəqədi Rayon Prokurorluğunda araşdırma aparılır.

Naxçıvan şəhər sakinləri, 1990-cı il təvəllüdlü Nəsimi Xətai oğlu Məmmədzadə və 1995-ci il təvəllüdlü Səma Rafiq qızı Məmmədzadə də dəm qazından zəhərləniblər. Onlar Naxçıvan Mərkəzi Xəstəxanasının təcili tibbi yardım şöbəsinə yerləşdiriliblər, vəziyyətlərinin orta-ağır olduğu bildirilir.

Bu gün Bakıya sulu qar yağa bilər

Dekabrın 29-na gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb.

Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən verilən xəbərdən, Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Lakin gecə və səhər bəzi yerlərdə aralıq yağıntılı olacağı, Abşeron yarımadasının şimalında yağışın qısa müddətdə sulu qarla qarışıq yağması ehtimalı var. Şimal-qərb küləyi gündüz mülayim cənub-qərb küləyi ilə əvəz olunacaq.

Bakıya elektrik mühərrikli avtobus gətirildi

Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi tərəfindən hazırlanan və icrasına başlanılan Bakı şəhərinin mobillik proqramı çərçivəsində paytaxta sınaq məqsədilə daha bir istehsalçının istismarında olmaq elektrik mühərrikli avtobusu gətirilib. Əsas hədəf nəqliyyat sisteminin daha təhlükəsiz, ekoloji cəhətdən təmiz olması və atmosfərə atılan tullantıların azaldılmasıdır.

Çinin “Zhongtong Bus Holding Co. LTD” şirkəti ilə əməkdaşlıq çərçivəsində artıq müəyyən qədər istismar edilmiş “Zhongtong” markalı elektrik mühərrikli avtobus Özbəkistandan Bakıya gətirilib və yenidən istismara verilib.

Məqsəd elektrik mühərrikli avtobusların məhz bir müddət istismar olunduqdan sonra necə işləyəcəyini və mövcud şəraitə uyğunluğunu yoxlamaqdır. Avtobusun ümumi sərtlişin tutumu 85 nəfərdir.

Qeyd edək ki, sentyabr ayından Bakıda marşrut xəttinə Çinin “BYD” şirkətindən alınan ilk elektrik mühərrikli avtobus buraxılıb. Avtobus tam enerji toplayaraq 350 km məsafə qət edə bilər.

Prezident bir qrup vəkili “Tərəqqi” medalı ilə təltif etdi

Prezident İlham Əliyev bir qrup vəkili “Tərəqqi” medalı ilə təltif edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb.

Sərəncamla Azərbaycan Respublikasında vəkiliyin inkişafındakı xidmətlərinə görə aşağıdakı şəxslər “Tərəqqi” medalı ilə təltif ediliblər:

Hüseynov Əli Meybullu oğlu;	Hüseynov Turqay İmanqulu oğlu;	Hüseynova Esmira Hüseyn qızı;	Qasimov Telman Abiəli oğlu;	Quliyev Azər Şahbala oğlu;	Məmmədova Leyla Polad qızı;
Mustafayev Muxtar Nağı oğlu;	Nəhmətov Fazil İldir oğlu;	Rəsulov Arif Əmrulla oğlu;	Rüstəmov Nəvan Faqil oğlu;	Usub Elçin Arif oğlu.	

Mikrosahibkarlara vergi güzəştinin şərtləri dəyişib

Mikro sahibkarlıqdan digər sahibkarlıq kateqoriyasına keçid stimullaşdırılıb.

APA-nın xəbərinə görə, bu, Prezident İlham Əliyevin təbii bərədə fərman imzaladığı Vergi Məcəlləsinə dəyişiklikdə əksini tapıb.

Hazırda qüvvədə olan Vergi Məcəlləsinə əsasən, gəlirlərin və xərclərin uçotunu aparan mikrosahibkarlıq subyekti olan fərdi sahibkarların sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirlərinin 75 faizi gəlir vergisindən azaddır.

Qanuna görə, gələn il yanvarın 1-dən müvafiq il üzrə orta aylıq müddətli işçi sayı 3 nəfərdən az olmayan və məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə borcu olmayan mikrosahibkarlıq subyekti plan fərdi sahibkarların sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlirlərinin 75 faizi gəlir vergisindən azad olacaq. Müvafiq il üzrə orta aylıq müddətli işçi sayı təqvim ili ərzində müddətli işçilərin sayının cəmlənərək 12-ye bölünməsi yolu ilə müəyyən ediləcək.

Vergi ödəyicisi vergi güzəştinin təbii məqsədilə bu maddədə müəyyən edilən şərtə cavab vermədikdə və növbəti hesabat ilində mikrosahibkarlıq siyasətindən digər kateqoriya sahibkarlıq subyektinə keçdikdə fərdi sahibkarın mikrosahibkar olduğu əvvəlki 3 təqvim ilinin yekunlarına görə hesablanmış və ödənilmiş gəlir vergisinin 75 faizi həcmində vergi güzəşt müəyyən edilməklə digər sahibkarlıq subyekti olduğu dövrə gəlir vergisi öhdəliyindən çıxılacaq.

Həmçinin qeyd olunan vergi güzəşt vergi ödəyicisi tərəfindən əmtəə əməliyyatları aparıldığı halda əmtəə əməliyyatları yaranan gəlirlərə münasibətdə təbii edilməyəcək.

General hökm oxundu

“Tərtər işi” ilə bağlı ittiham olunan general-mayor Bəkir Orucovun məhkəməsi başa çatıb. Bakı Hərbi Məhkəməsinin hakimi Zeynal Ağayevin sədrliyi ilə keçirilən iclasda hökm oxunub.

Hökmə əsasən, Bəkir Orucov 9 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Bayramda banklar və “Azərpoçt” işləyəcək

31 dekabr - 6 yanvar qeyri-ış günlərində ölkədəki bankların filial və şöbələri, eləcə də Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinə məxsus “Azərpoçt” MMC-nin şöbələri və valyuta mübadilə məntəqələri fəaliyyət göstərəcək.

Azərbaycan Mərkəzi Bankı xəbər verir ki, bayram günlərində ölkəmizdə səfərdə olan turistlərin və ölkə vətəndaşlarının valyuta mübadiləsi xidmətlərinə davamlı çıxış imkanlarının təmin edilməsi məqsədilə ümumilikdə 14 bankın 101 satış nöqtəsi (o cümlədən 3 bank üzrə 7 satış nöqtəsi 24 saat rejimində olmaqla), “Azərpoçt”-un 74 şöbəsi, valyuta mübadiləsinə lisenziya almış 5 valyuta mübadiləsi məntəqəsi (o cümlədən, 1-i 24 saat rejimində olmaqla) müştərilərə xidmət göstərəcək.

Anklavlar məsələsi necə həll ediləcək?

Ermənistanla sülh sazişinə bir neçə məsələ mane olurdu. Onlar da həllini tapıb. Bunu Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Fərid Şəfiyev 2023-cü ilin yekunlarına həsr olunan mətbuat konfransında deyib.

O bildirib ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında anklavlar məsələsi delimitasiya və demarkasiya zamanı həll olunacaq.

Qubada sərxoş oğul 86 yaşlı anasını niyə öldürüb?

Quba rayonunun Bağbanlı sakini 1937-ci il təvəllüdlü Zöhrə İsmixanovanın öldürülməsi bərədə rayon prokurorluğuna məlumat daxil olub.

Baş Prokurorluqdan bildirilib ki, araşdırmalarla 1974-cü il təvəllüdlü Zülfüqar İsmixanovun yaşadıkları evdə sərxoş vəziyyətdə aralarında yaranmış mübahisə zamanı anası Zöhrə İsmixanovaya odun parçası ilə xəsarət yetirərək qəsdən öldürməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Faktla bağlı rayon prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 120.1-ci (qəsdən adam öldürmə) maddəsilə cinayət işi başlanıb, Zülfüqar İsmixanov iş üzrə şübhəli şəxs qismində tutulub.

Elman Rəfiyev

Pantomima Teatrında “lal korrupsiya”

Bir nəfər cəmi 40 nəfər işçisi olan kiçik bir teatrın 332 min manatını mənimsəyə bilib?; **teatr direktorundan açıqlamalar:** “Əgər mənim bu məsələdə əlbirliyim, yaxud marağım olsaydı...”

Artıq bir neçə gündür ki, Azərbaycan Dövlət Pantomima Teatrının adı böyük qalmaqalda hallanır. Belə ki, teatrın kadrlar idarəsinin mütəxəssisi Aytən Kərimova cinayət məsuliyyətinə cəlb edilib. O, 332 min manatı mənimsəməkdə ittiham olunur. Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin 179.3.2-ci (mənimsəmə-külli miqdarda törədildikdə) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb, barəsində həbsə alternativ qətimkan tədbiri seçilib.

Məsələ ilə bağlı Azvision.az-a danışan **teatrın direktoru Elman Rəfiyev** bildirib ki, bu araşdırmalar onun şəxsi təşəbbüsü ilə baş tutub. “Günlərin bir günü telefonuma zəng gəldi ki, Pantomima Teatrının direktoru kimi ölkədən çıxışma qadağa qoyulub. Mən bunu araşdıranda məlum oldu ki, teatrın 150 min vergi borcu var. Bundan sonra teatra yeni mühasib dəvət edildi və yeyintinin olduğu mənə tam aydın oldu. Mədəniyyət Nazirliyinə məktub yazıb yoxlama aparılması üçün müraciət etdim”.

Direktor qeyd edib ki, bir ilə yaxındır ki, Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi araşdırma aparır: “Son nəticəni onlar deyəcək. Qanun qarşısında hər kəs cavab verəcək”.

Qeyd edək ki, xalq artisti Bəxtiyar Xanizadə tərəfindən əsası qoyulan Pantomima Te-

atrı artıq 23 ildir ki, dövlət statusu alıb. 30 yaşlı Aytən Kərimova isə artıq 10 imiş ki, adıçəkilən teatrın kadrlar idarəsinin mütəxəssisi vəzifəsində çalışıb. Bəs necə olur ki, 1 nəfər cəmi 40 nəfər işçisi olan kiçik bir teatrın 332 min manatını mənimsəyə bilib? Aytən Kərimova bu məsələdə kimlərsə əlbir olubmu? Teatr rəhbərliyi bu illər ərzində mənimsəmə ilə bağlı heç şübhələnməyib?

Məsələ ilə bağlı teatrın direktoru Elman Rəfiyev “Yeni Müsavat”a danışib. O deyib ki, Aytən Kərimova 10 il teatrda çalışıb: “Onunla heç bir problemimiz yox idi, hər şey sakitliklə öz axarında gedirdi. Görünür, adam altdan-altdan iş görürmüş. Onsuz da nə vaxtsa bu məsələ üzə çıxacaqdı. O ki qaldı mənim nədənsə şübhələnməyimə, məlum məsələdir ki, direktor mühasibat işini bil-

mir. Mən də bilmədiyim üçün Aytən Kərimova sakit şəkildə mənimsəmə edib. Mən yarıdıcı, teatrda çalışan, kinolara çəkilən adamam. Bu cür məsələnin ola biləcəyini heç ağlıma gətirməzdim. Amma ümid edirəm ki, haqq-ədalət öz yerini tapacaq”.

Elman Rəfiyev bildirib ki, teatrın borcu olması ilə haqda ötən il mətbuatdan məlumat alıb: “Mətbuatdan bu xəbəri eşitdikdən sonra bununla bağlı araşdırmalar başladı, teatrımıza yeni baş mühasib gəldi. Məlum oldu ki, teatrda nələrsə yolunda getmir. Ona görə də özüm şəxsən Mədəniyyət Nazirliyinə ərizə yazdım və xahiş etdim ki, teatrda audit yoxlama göndərsin. Nazirlikdən audit yoxlama gəldi və məlum oldu ki, yeyinti var. Yeyinti xəbəri olan kimi dərhal işi Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsinə göndərdilər. Hər şey göz qabağındadır. Qanun nədirsə, o da yerinə yetiriləcək. Hamı şokdadır. Bu çox dəhşətli bir işdir. Özüm şəxsən ərizə yazıb, yoxlama aparılmasını istəmişəm. Əgər mənim burada nəse marağım, ya başqa bir şey olsaydı özüm

ərizə yazmazdım... Yaxşı ki, yeni baş mühasib təyin olundu və sağ olsun, onun sayəsində bütün bu məsələlər ortaya çıxdı”.

Direktor Aytən Kərimovanın bu məsələdə kimlərsə əlbir olması ilə bağlı ehtimallardan da söz açıb: “Onun kimlərsə əlbir olması, bu qədər pulun hara getməsi hamısı məhkəmədə bəlli olacaq. Bir ildən çoxdur ki, bu iş haqda araşdırmalar gedir, biz də sorğulara, dindirilmələrə gedib-gəlirik. İndi hamımız oturub nəticələri gözləyirik.

İnanıq ki, bu işi törədən və yaxud törədənlər qanun qarşısında cavab verəcək. Qeyd edim ki, teatrda bu qədər yeyinti olması müəssisəyə böyük ziyan vurub. Belə ki, teatr işçiləri köçürmə əməliyyatları edə bilmir. Çünki bizə “stop” qoyulub, ona görə də biz, sadəcə, maaşımızı ala bilirik. Məsələn, gedib hansısa şirkətlə danışırıq, tamaşa oynamaq istəyəndə deyirlər ki, pul köçürək, pulu köçürürlər, amma pul avtomatik olaraq borca gedir. Həmçinin teatrın illərlə qazandığı reputasiyasına bö-

yü ziyan dəyib. Nə mən, nə də teatrın digər işçiləri hələ də buna inana bilmir. Yeni kiçik bir teatrda bu qədər böyük məbləğdə pul mənimsəməsinin olması hər birimizi şoka salıb”.

Qeyd edək ki, Cinayət Məcəlləsinin 179.3.2-ci (mənimsəmə-külli miqdarda törədildikdə) maddəsinə əsasən cinayət törədən şəxs əmlakı müsadirə olunmaqla və ya olunmamaqla yeddi ildən on iki ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

□ **Xalidə GƏRAY**
“Yeni Müsavat”

Ağdərənin xəritəyə ikinci qaydışı

Ağdərə rayonunun ölkənin siyasi həyatına və iqtisadiyyatına hansı xeyirləri olacaq?

Prezident İlham Əliyev “Ağdərə rayonunun yaradılması haqqında” qanunu təsdiqləyib. Qanuna əsasən, 3 rayonun ərazisi hesabına Ağdərə rayonu yaradılacaq. Ağdərə rayonu Qarabağ iqtisadi rayonunun ərazisinə daxil edilib. Fərmanda həmçinin Ağdərə Rayon İcra Hakimiyyəti yaradılması nəzərdə tutulub. Görüləcək işlər üçün hökumətə 1 ay vaxt verilib.

Ağdərənin yenidən bərpası rayonun 1992-ci ildə ləğv olunması qərarı ətrafında da müzakirələr açıb. Milli Məclisdə Ağdərə rayonunun yaradılması haqqında qanun layihəsinin müzakirəsi zamanı **deputat Aqil Abbas** deyib ki, o vaxt Ağdərənin rayon statusunu seriestsizlikdən ləğv etdilər: “Mən hələ də bilmirəm ki, niyə belə oldu. O vaxt 5000 ağdərəli mənə müraciət etmişdi ki, biz ağdamlı olmaq istəmirik, biz ağdərəliyik. Düzdür, ağdamlı olmaq şərəfdir, amma hərəyə öz yeri şirindir. O vaxt Ağdərə ləğv olunduğu üçün onların pasportuna Ağdam yazılırdı. Ağdərə Qarabağın 2/5-ni təşkil edən böyük rayon idi. Ağdərə rayonunun bərpa olunmasına ən çox se-

vinənlərdən biri mənəm. Babalarımın üçünün qəbri Ağdərədədir”.

Elçibəy hakimiyyətinin sabiq baş naziri Pənah Hüseyn isə 1992-ci ildə Ağdərə rayonunun ləğvi üçün müəyyən səbəblərin olduğunu bildirib: “Ağdərə rayonunun ləğv edilməsi ideyasını irəli sürənlərin arqumentlərini o zamankı siyasi status-kvo, yəni Şaumyan kənd məsələsinin ermənilər tərəfindən çox ciddi şəkildə danışılarda qaldırılması, keçmiş Dağlıq Qa-

rabağ Muxtar Vilayətinin statusu ilə əlaqədar məsələlər, o cümlədən erməni adlı rayonların olması təşkil edirdi. Məncə, ovaxtkı qərar doğru idi. Yeni mövcud status-kvoda Ağdərə rayonunun ləğvi üçün kifayət qədər əsaslar vardı”.

Qeyd edək ki, 57 kəndi olan rayon 1930-cu ildə inzibati rayon kimi yaradılıb, 1939-cu ilədək Cerabert adlanıb. 1992-ci ilin iyulunda Azərbaycan Ağdərəni azad edib. Bundan bir qədər sonra-Azərbaycan parlamentinin 13 oktyabr

1992-ci il qərarı ilə Ağdərə rayonu ləğv olunub. 1993-cü ilin fevralında isə Ermənistan silahlı birləşmələri yenidən Ağdərəni işğal edib. 2023-cü ilin 19-20 sentyabr antiterror tədbirləri nəticəsində Azərbaycan Ordusu Ağdərəni azad edib.

Ağdərənin rayon olaraq Azərbaycan xəritəsinə ikinci qaydışının ölkənin siyasi həyatına və iqtisadiyyatına hansı xeyirləri olacaq?

□ **Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Aydın**

Hüseynov Ağdərə iqtisadi cəhətdən çox güclü və ərazisinə görə böyük rayon olub. “Ağdərənin rayon statusunun bərpası ilə Azərbaycanın siyasi xəritəsində olan rayonlarımızın sayı artmış oldu. Rayonun özünün inzibati, dövlət strukturlarının formalaşması həyata keçiriləcək ki, bu da bölgənin idarəçiliyi baxımından əhəmiyyət daşıyacaq. Ağdərə Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil edilib. Kifayət qədər böyük ərazisi və ən müxtəlif sahələr üzrə ciddi potensialı olan Ağdərənin ən inkişaf etmiş rayonlarımızdan birinə çevriləcəyi şübhəsizdir. Yaxın gələcəkdə dövlət başçımızın söyləri ilə Ağdərə daxil olmaqla bütün Qarabağda yenidənqurma və bərpa işləri öz müsbət nəticəsini göstərəcək”.

Deputat qeyd etdi ki, Ağdərə rayonunun ərazisi qızıl, kvarts-qızıl, qurğuşun, mineral sularla və digər yeraltı sərvətlərlə zəngindir: “Ağdərə Qarabağın mühüm kənd təsərrüfatı rayonlarından idi, iqtisadiyyatında üzümçülük, taxılçılıq, tütünçülük və heyvandarlıq əsas yer tuturdu. Bu potensial hərəkətə gətiriləcək. Ağdərə rayonunun böyük meşə örtüyü, çox məhsuldar münbit torpağı mövcuddur. Bütün bu amillər rayonun ölkə iqtisadiyyatımızda çəkiyə malik yerə sahiblənəcəyinə əminlik yaradır. Ağdərə rayonunun iqtisadi potensialını daha da artırmaq üçün çox ciddi tədbirlər görülməlidir”.

A.Hüseynov onu da dedi ki, Ağdərənin qədim memarlıq abidələri və qədim körpüləri, müqəddəs ziyarətgahları, pirləri, qədim alban məbədləri var. Qədim tarixə malik memarlıq abidələrinin, füsunkar təbiətinin olması isə bu rayonun turizm potensialına da malik olması deməkdir.

Milli Məclisin deputatı Ceyhun Məmmədov da bildirdi ki, Ağdərə rayonunun yaradılması “çox vacib və gələcək üçün çox faydalı qərar”dır: “Biz işğal altındakı bütün torpaqlarımızı azad etmişik. Yenidən həmin ərazilərdə inkişaf dövrü başlayacaq. Bu gün Qarabağı yenidən qurulur, dirçəldilir. Ağdərənin inzibati rayon olaraq yenidən Azərbaycan xəritəsinə qaydışının siyasi və iqtisadi əhəmiyyəti var. Bu bizim qələbəmizin təntənəsidir. Bu, onu göstərir ki, Azərbaycan bütün məqsədlərinə doğru inamla irəliləyir. Ağdərənin rayon statusunun bərpası rayonun həm özünün inkişafına, həm də Azərbaycan iqtisadiyyatına ciddi qatqı qatacağına şərait yaradacaq. Rayon statusunun bərpası bu bölgənin idarə edilməsinin təkmilləşməsinə, səmərəliliyə, kənd təsərrüfatının və digər sahələrin inkişafına öz müsbət təsirini göstərəcək”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Sülh müqaviləsi imzaları gözləyir - Moskva, Bakı və İrəvan...

Gələn il Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh sənədinin imzalanması ehtimalı yüksəkdir, MDB zirvəsində də danışıqlar ayaqüstü və ikitərəfli formatda keçdi; lakin sazişə demarkasiya, delimitasiya salınmayacaq - təhlilçilərin çarpaz baxışları...

“Ötən həftə sülh sazişinin mətninin son variantını Ermənistan tərəfinə təhvil verən Bakı indi İrəvandan öz təkliflərinə cavab gözləyir. Sülh prosesinin bu həlledici mərhələsində İrəvanın konkret nəticələrə nail olmaq üçün səmimi yanaşması zəruridir”.

Azərbaycan Prezidentinin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi Elçin Əmirbəyov “The Guardian”-a müsahibəsində belə deyib. Onun sözlərinə görə, Ermənistan özü üçün Azərbaycanla sülh sazişinin imzalanmasının bütün faydalarını tam dərk etməli, eləcə də sülh prosesini pozmağa və ölkəmizlə hərbi qarşıdurmaya qayıtmağa yönəlmiş bütün zərərli illüziyalardan və hiylələrdən imtina etməlidir.

Rusiya Dövlət Dumasının MDB işləri üzrə komitəsinin sədri Leonid Kalaşnikov Ermənistan-Azərbaycan sülh danışıqlarından və bu danışıqlarda Rusiyanın rolundan danışib. L.Kalaşnikovun fikrincə, Ermənistan üçün yumruqla masa döyməyin mənası qalmayıb. Sitat: “Fikrimcə, Ermənistan və Azərbaycan sülh sazişinin imzalanmasının bir addımlığındadır. Baş verən və son nəticədə indiki vəziyyətə gətirib çıxaran hadisələr düzgün inkişaf edib. Yalnız 3 regional qonşu danışıqlar aparmalı idi: Azərbaycan, Ermənistan və Rusiya. Mən həmişə bu barədə danışmışam. Bizdən başqa ABŞ və Fransa'nın həmsədrlərinin olduğu Qarabağ üzrə Minsk Təmas

Grupuna heç vaxt inanmamışam. Onlar kömək üçün heç nə etmədilər”, - deyə Kalaşnikov bildirib. Deputat xüsusilə qeyd edib ki, indi Ermənistan üçün yumruqla masa döyməyin mənası qalmayıb. Kalaşnikov açıq-aşkar Ermənistanın Qərb müstəvisində cəhdlər göstərməsini mənasız hesab edir. Rusiyanın mövqeyi belədir ki, Azərbaycan-Ermənistan münaqişəsi Moskvanın vasitəçiliyi ilə çözülməlidir. Kalaşnikov həmin mövqeyi növbəti dəfə təkrar edir. Paşinyan hakimiyyəti nə qədər Qərbə yönəlik revanslar etsə də, iqtisadi və hərbi baxımdan Rusiyanın orbitindədir. Fakt odur ki, Ermənistan Rusiyanın forpostudur. Belə görünür ki, verilən məsajlara baxmayaraq, Ermənistan rəhbərliyi Rusiyanın qırmızı cizgilərini anlama bilmir.

Sankt-Peterburqda Prezident İlham Əliyevlə baş nazir Nikol Paşinyan arasında qeyri-rəsmi görüş haqda isə heç bir təfərrüat yoxdur. Siyasi şərhçi Asif Nərimanlı qeyd edib ki, əsas diqqətçəkən məqam görüşün ikitərəfli formatda keçirilməsi, Putinin iştirak etməməsidir: “Görünür, Sankt-Peterburqdan sonra

Qərbin görüş təşkilində ısrar edəcəyi gözləntisinə qarşı üçüncü tərəflərin prosesdə iştirak etməməsi prinsipi qorunub. Putin üçün hazırda əsas olan görüşün Rusiyada baş tutmasıdır”.

“Azərbaycan və Ermənistan liderləri Peterburqda danışıqlar aparmayıb”. Bunu isə Kremlin mətbuat katibi Dmitri Peskov bildirib. Onun sözlərinə görə, liderlərin hamısının ayaqüstü qısa təmaslar üçün imkanı olub. “Bakı ilə İrəvanın sülh müqaviləsini yekunlaşdırmağa doğru irəlilədiyini qeyd edirik. Ümid edirik ki, Azərbaycan və Ermənistan sülh müqaviləsini mümkün qədər tez bağlayacaq. Bakı ilə İrəvanın sülh müqaviləsinin bağlanması üçün siyasi iradəsinin mövcudluğunu görürük”, - deyə Kremlin sözçüsü vurğulayıb.

Kreml Ermənistanla Azərbaycan arasındakı münaqişənin Rusiyanın iştirakı olmadan imzalanması bir sülh sazişi ilə başa çatmasının bölgədə Moskvanın mövqeyini daha da zəiflədəcəyini başa düşür. Ermənistan xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanın sözlərinə görə, delimitasiya prosesinin proqnozlaşdırıla bilən olması və onun əsaslarının sülh müqaviləsində təsbit edilməsi erməni tərəfi üçün son dərəcə vacibdir. Nazir qeyd edib ki, sülh müqaviləsinin yekun mətni hələ yoxdur. Lakin

onun dediyinə görə, hazırda həmin müqaviləyə delimitasiyanın prinsiplərinin daxil edilməsinin mümkünlüyü məsələsi müzakirə edilir. Azərbaycan rəhbərliyinin Ermənistanın təklif etdiyi üç prinsipə münasibəti məsələsindən danışan nazir qeyd edib ki, formal baxımdan bunun sırf İrəvanın təklifi olduğunu söyləmək çox da doğru deyil və bu prinsipləri Aİ Prezidenti Şarl Mişel hələ iyuldakı görüşdən sonra bəyan etmişdi.

“Azərbaycanın hədəfi Ermənistanla sülh sazişidir və ona çox yaxındır”. Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Fərid Şəfiyev belə deyib. O bildirib ki, hələlik sülh sazişinin imzalanacağı dəqiq tarixi demək çətindir: “Ən əsas odur ki, mənfi münasibət sıfıra endirilib. Demarkasiya, delimitasiya uzun prosesdir və bu, səndə daxil edilməyəcək, çünki bu proses uzun çəkir. Rusiya ilə 25 il çəkib. Gürcüstanla sərhədin bir hissəsi heç müəyyən olunmayıb. Ermənistanla bəzi anklav məsələləri də ortada var. Ola bilsin ki, anklavlar məsələsi delimitasiya çərçivəsində həll olunaçaq”. Göründüyü kimi, fərqli proqnozlar, müxtəlif aspektlərdən yanaşmalar var. Amma nə sənədin mətni tam razılaşdırılıb, nə tarix dəqiqdir, nə də sazişin imzalanacağı ünvan belli...

AzTV-nin İctimai-siyasi proqramlar studiyasının direktoru, politoloq Tofiq Abbasov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, sülh müqaviləsinin imzalanması nəzəri cəhətdən ehtimal kimi yüksək görünür, onun konturlarını sezmək olur: “Lakin praktik baxımdan Ermənistan sülh oyununu davam etdirir. Yeni “biz razıyıq, cüzi məsələlər qalıb, fundamental mövzular həllini tapıb” kimi bəyanatlar səsləndirirlər. Əslində isə Ermənistan yalnız danışır, yalnız vədlər verir... Gəlin baxaq, Ermənistanda hansı hərbi hazırlıqlar gedir. Fransa bir tərəfdən, Hindistan o yandan... Nəhayət, Pentaqon erməni ordusunu hazırlamağa başlayır. Biz bilirik ki, Ukrayna ordusunda britaniyalılar, polşalılar müəyyən hazırlıqlar keçirlər. İndi biz Ermənistan ordusu üçün bu təlimləri, hazırlıqları görməkdəyik. Bu da nədən xəbər verir? Deməli, İrəvan yalandan hay-küy salır, Azərbaycan guya hücumla hazırlaşır, amma faktiki özləri hərbi cəhətdən hazırlaşır. Ona görə də bu sadalanan detalları üst-üstə gələndə bir mozaika, “pazl” alınır”. **T.Abbasov hesab edir ki, Azərbaycan Ermənistanın bu oyunlarından çox gözəl nəticələr çıxarır:** “Necə ki 2022-ci ildə İrəvan sülh-sülh deyirdi, amma gördük ki, bunlar tikiblər, silahlanıblar, deməli, onlara sülh yox, mü-

haribə lazım idi. Ermənistan 7 səddən ibarət istehkamlar qurmuşdu. Amma onların bu oyunbazlığı, hərbi hazırlığı, bu çanaq öz başlarında sinəcə. Çünki dünyanın hərbi-siyasi fenomeni dəyişir, Azərbaycanın müdafiə sistemi indikindən də güclü olacaq və heç zaman Azərbaycan sərhədini keçə bilməyəcəklər”.

Siyasi analitik Elxan Şahinoğlunun “Yeni Müsavat”-a bildirdiyinə görə, Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin gələn ilin birinci yarısında imzalanması ehtimalı yüksəkdir: “Buna baxmayaraq, sülh sazişi iki ölkə arasında bütün problemlərin həlli demək olmayacaq. Sülh sazişinin fəlsəfəsi iki ölkənin bir-birinin ərazi bütövlüyünü tanımasıdır. Sərhədin müəyyənləşməsi və dəhliz məsələsi sülh sazişinin xaricində qalacaq, bunlar sonrakı danışıqlar predmetidir. Tərəflər sülh sazişinin imzalanmasına nə qədər yaxındırlarsa, sərhədlərin müəyyənləşməsi və kommunikasiya xətlərinin açılması mövzularına vaxt daha çox sərf olunacaq”.

Rusiyanın “Kommersant” nəşrinin öz mənbələrindən aldığı məlumata görə, tezliklə Azərbaycanla Ermənistan arasında imzalana biləcək sülh müqaviləsi üzərində hazırda fəal iş gedir. Adıçəkilən nəşr konkret tarix göstərməsə də, sülh sazişinin 2024-cü ilin lap əvvəllərində imzalanması biləcəyini iddia edir.

“Kommersant” yazır ki, MDB-nin qeyri-rəsmi sammitində əsas nyusmeykerlərdən biri Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan olub. Paşinyanın İlham Əliyevlə qısa görüşünü şərh edən nəşr “Ermənistan Azərbaycanla sülh bağlamağa hazırlaşır” başlıqlı məqalə ilə çıxış edib.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

“Turan” İnformasiya Agentliyinin direktoru, politoloq Mehman Əliyev AYNA-ya açıqlamasında prezident seçkisinin niyə 15 ay əvvəl, növbədənəkar keçirilməsi qərarı barədə danışdı. O deyib ki, Azərbaycan parlamentli respublikaya keçidə hazırlaşır: “Növbədənəkar seçki buna hazırlıq məqsədi daşıyır. Bu seçkidən sonra İlham Əliyev daha 7 il hakimiyyətdə qalacaq. Çünki faktiki olaraq seçkidə onun rəqibi yoxdur və heç şübhəsiz ki, qalib də özü olacaq. Bu seçkidən sonra daha ciddi islahatlar aparılacaq”.

M.Əliyevin sözlərinə görə, referendumun keçirilməsi, ardınca da yeni idarəetmə sisteminin formalaşması gözlənilir: “Bundan sonra növbədənəkar parlament seçkilərinin keçiriləcəyini ehtimal edirəm. İlkin olaraq yarıparlamentli, yarırespublikalı bir sistem yaradılacaq. Parlamentin də təkəcə majoritar deyil, eləcə də proporsional qaydada formalaşacağını düşünürəm. Yəqin ki, bütün bunlarla yanaşı, iqtidarın daxilində də ciddi dəyişikliklər həyata keçiriləcək. Hansı ki, neçə illərdir buna hazırlıq gedirdi”.

M.Əliyev hesab edir ki, prezident seçkisi vaxtında keçirilsəydi, bu, hakimiyyət üçün müəyyən risklər yarada bilərdi: “Növbəti 7 il üçün bu məsələni gündəmdən çıxarırlar. Son vaxtlar hakimiyyətin atdığı addımlar, həbslər, ABŞ və Qərbbə qarşı ictimai hücumlar da bunun tərkib hissəsidir. Yeni hakimiyyət Qərbi məlum təzyiqlərdən çəkəndirmək istəyir. Maksimum rahat bir seçki keçirmək istəyirlər”.

Bu cür proqnozlar daha əvvəllər də səslənib: ölkədə referendum olacağı, qanunvericiliyə dəyişikliklər ediləcəyi, iki sistemli deputat seçkiləri keçiriləcəyi, hətta mandat sayının artırılacağı kimi ehtimallar irəli

sürülüb. Eyni zamanda prezident seçkisindən sonra idarəetmənin fəlsəfəsində dəyişikliklər, kadr və struktur yenilikləri ediləcəyi gözlənilir. Lakin yarıparlamentli respublika üsul-idarəçiliyi nə dərəcədə mümkündür? Hakimiyyət buna niyə hansı zərurətdən getsin ki? O halda prezidentin səlahiyyətlərinin azalması, yaxud parlamentin rolunun artması idarəçilikdə yeni problemlər yaratmazmı?

Böyük Azərbaycan Partiyasının (BAP) sədri, prezidentliyə namizədliyi irəli sürülən Elşad Musayev “Yeni Müsavat”a dedi ki, 7 fevral seçkisi dünyada gedən proseslər nəzərə alınaraq təyin olunub. E.Musayev hesab edir ki, geopolitik qarşıdurmanın güclənməsi, Cənubi Qafqazda cərəyan edən hadisələr, Rusiyada və ABŞ-da gələn il baş tutacaq prezident seçkiləri səbəbindən hakimiyyət növbədənəkar seçki qərarı verdi. Prezidentliyə namizəd hesab edir ki, bunun ardınca referendum və parlament seçkiləri mümkündür, amma yarımprezidentlik sisteminin olacağı inandırıcı deyil. “Azərbaycanda daha da güclü prezident sistemine söykənən, dövlət başçısının böyük

Prezident seçkisinin 15 ay tez keçirilməsi haqda sensasion iddia

Hakimiyyətin parlamentli respublikaya keçidə hazırlaşdığı proqnozları; prezidentliyə namizəd isə deyir ki, yarımprezidentlik sisteminin olacağı inandırıcı deyil, çünki...

səlahiyyətləri olan bir idarəetmə görəcəyik. Ona görə belə bir ideya ağılabatan deyil. Hakimiyyətin qəbul etdiyi üsul-idarəçilik, model güclü

prezident idarəçiliyidir. O baxımdan bu cür proqnozların reallaşacağını gözləmirəm”.

Prezidentliyə namizədliyini irəli sürmüş Fuad Əli-

yev də referendum və Milli Məclis seçkilərinin erkən olmasını istisna etmir. Bununla belə, onun fikrincə, yarımparlamentli idarəetmə real

görünür: “O zaman baş nazirin səlahiyyətləri, spikerin funksiyaları dəyişəcək. Belə bir modelin olacağını təsəvvür etmirəm. Əksinə, Azərbaycanda prezident idarəçiliyi möhkəmlənir. Zənnimcə, fikri səsəndirməkdə müəyyən tələskənliyə yol verilib. Amma parlamente seçkilərdə proporsional sistemin tətbiqi istisna edilmir. Halbuki bu haqda Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri hər hansı ipucu belə verməyib, amma bəzən siyasətçilərdən çağırışlar eşitmək mümkündür. Sadəcə, biz iqtidarın nə proqnozlaşdırdığını tam olaraq təxmin edə bilmərik. Onu deyə bilərəm ki, hər iki sistemlə deputat seçkiləri keçirmək yaxşıdır. Hər halda, 7 fevraldan sonra bir sıra dəyişikliklərə şahid olacağıq”.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Rusiya Ermənistanı suverenliyini itirəcəyi ilə hədələdi

Lavrov Paşinyan hakimiyyətinin Qərbbə “stavka” etdiyini və bunun Ermənistana böyük təhlükələr yaratdığını bəyan etdi - Bakıdan reaksiya...

Rusiya hərbi bazası müqaviləyə uyğun olaraq Ermənistanda yerləşir, onun respublika ərazisində yerləşməsinin məqsədəuyğunluğu barədə danışmaq zərərli deyil.

APA xəbər verir ki, bunu Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov 2023-cü ilin yekunlarına dair TASS-a müsahibəsində deyib. “Biz Ermənistan ərazisində 102-ci Rusiya hərbi bazasının yerləşməsinin məqsədəuyğunluğu ilə bağlı müzakirələri zərərli hesab edirik. Onun orada yerləşməsi ilə bağlı saziş 1995-ci il martın 16-da, ilk növbədə, milli maraqlara və Cənubi Qafqazda sabitliyi gücləndirmək üçün dövlətlərimizin ümumi məqsədinə əsaslanaraq bağlanıb”, - deyərək qeyd edib.

Lavrov bildirib ki, Rusiya ordusu “regionda sülhün təmin edilməsində əsas elementdir”.

Xatırladaq ki, Rusiyanın 102-ci hərbi bazası Moskva ilə İrəvan arasında 1995-ci ildə imzalanmış dövlətlərarası müqaviləyə əsasən, Ermənistanda yerləşdirilib. 2010-cu il avqustun 20-də bazanın yerləşdirilməsi haqqında sazişin müddəti 2044-cü ilə qədər uzadılıb. Gümrüdəki 102-ci Rusiya hərbi bazasının hərbi komponenti İrəvanda yerləşən Erebusi aviabazasıdır.

S.Lavrov müsahibədə Ermənistanın ünvanına təhdid və ittihamlar da səsləndirib. O, Paşinyan hakimiyyətinin

Yətinin Qərbbə “stavka” etdiyini və bunun Ermənistana böyük təhlükələr yaratdığını bildirib: “Təəssüf ki, rəsmi İrəvan qərblilərin vədlərinə uyaraq xarici siyasət xəttini yenidən format etməyə çalışır. O, Moskva ilə zamanın sığdığından çıxmış ittifaq əlaqələrini Qərbin hətta konkret köməyi ilə də deyil, yalnız dumanlı vədləri ilə dəyişir. Strateji kursun dönüşünə haqq qazandımaq üçün Ermənistanın bütün bəlalарına, o cümlədən Qarabağın itirilməsinə görə Rusiyanı günahlandırmağa çalışırlar. Biz dəfələrlə Rusiyanın narahatlığı barədə açıq şəkildə danışmışıq. İndi Ermənistan hakimiyyətinin qeyri-dost addımlarını bir daha sadalamağın mənası yoxdur...”

Bununla yanaşı, Rusiya XİN rəhbəri yenə də qeyd edib ki, Ermənistan Cənubi Qafqazda Rusiya üçün strateji tərəfdaş olub və olaraq da qalır. Lakin ardınca dərhəl Qərbbə yönəldiyi üçün Ermənistanı gözəleyen təhlükələrdən danışdı və deyir ki, İrəvanı təhdid edib: “Qərb dövlətləri Ermənistanı və bütövlükdə Cənubi Qafqazda sülh və sabitlik gətirməyə çalışmır, onların vəzifəsi Moskvadan regiondan sıxışdırıb çıxarmaqdır. Ermənistan indi bir sıra problemlərlə üz-üzə

dir. Üstəlik, Qərb oyunçularının köməyi ilə onların qarşısını almaq mümkün olmayacaq. ABŞ və Al Rusiyadan fərqli olaraq Ermənistanı və bütövlükdə Cənubi Qafqazda sülh və sabitlik gətirməyə çalışmır. Onların vəzifəsi tamamilə fərqlidir - Moskvanı və digər regional gücləri sıxışdırmaq, Balkanlar, Yaxın Şərq və Ukraynadan sonra yeni gərginlik mənbəyi yaratmaq”.

Lavrov bir qədər də irəli gedərək, İrəvanın NATO ilə əlaqələrinin Rusiyanı narahat etdiyini bildirib və bunun Ermənistanın öz suverenliyini və təhlükəsizliyini itirməsi ilə nəticələncəyini deyib: “Ümid edirəm ki, İrəvan alyansla qarşılıqlı əlaqələ-

rin dərinləşməsinin onun milli müdafiə və təhlükəsizlik sahəsində suverenliyinin itirilməsinə apardığını bilir”.

XİN rəhbəri vurğulayıb ki, bu il Ermənistan NATO ilə onlarla birgə tədbirdə iştirak edib. Onun sözlərinə görə, İrəvan öz silahlı qüvvələrinin NATO standartlarına uyğun modernləşdirilməsini davam etdirir və onun hərbi qulluqçuları Şimali Atlantika blokunun bəzi ştatlarında təlim keçir: “Bu, bizi narahat etməyə bilməz. Biz dəfələrlə erməni hərbçilərimizin diqqətinə çatdırmışıq ki, NATO-nun əsl məqsədi regionda öz mövqelərini möhkəmləndirmək, “parçala və idarə et” sxemi ilə manipulyasiyaya şərait yaratmaqdır”.

Politoloq Oqtay Qasımov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Rusiya tərəfinin belə fikirlər səsləndirməsi təbii qarşılanmalıdır: “Rusiya istəyir ki, 200 ildən artıq müddətdə olduğu kimi, Cənubi Qafqaz yenə onun nəzarət zonası olaraq qalsın. Moskva həmçinin hesab edir ki, onun hərbi bazalarının bölgədə olması bu bölgəyə sabitlik gətirir və burada başqa qüvvələrin yerləşməsinə əngəl törədir. Bu, Rusiyanın maraqları baxımından belədir. Amma ümumən götürdükdə əlbəttə ki, bölgədə doğru və hər kəsin marağına cavab verən vəziyyət belə olardı ki, bölgə respublikalarının hər biri tam şəkildə müstəqil olardı və bu ölkələrin ərazisində hansı-

sa kənar ölkənin ordu birləşmələri olmazdı, bölgə geopolitik rəqabət meydanına çevrilməzdi. Bu gün elə vəziyyət yaranıb ki, Ermənistan bölgənin ən zəif bəndi olaraq öz ərazisində Rusiya hərbi bazasının fəaliyyət göstərməsinə razılıq verir və bu hərbi bazanın orada fəaliyyəti müqaviləyə görə 2045-ci ilə kimi davam etməlidir. Lakin son zamanlar Ermənistandan rəsmi və qeyri-rəsmi şəxslərin dilindən 102-ci hərbi bazanın Ermənistanda qalmasına qarşı fikirlər səslənir. Paralel olaraq da Paşinyan hökuməti Ermənistana Avropa İttifaqının və Qərbin mülki missiya adı altında qüvvələrinin yerləşməsinə razılıq verib. Bu qüvvələr əslində mülki missiyadan daha çox keçmiş hərbçilər, polislər, kəşfiyyatçılardan ibarətdir ki, bu da bölgədə geopolitik qarşıdurmanı gücləndirir. Lavrovun narahatlıq hiss edilən həmin açıqlamaları bununla əlaqədardır”.

Politoloq onu da dedi ki, Lavrov narahatlıq və narazılıqlarını ifadə etməklə yanaşı, həm də Ermənistanı suverenliyini itirə biləcəyi ilə təhdid edib: “Lavrov hətta Ukraynanın başına gələnləri deyərək, Ermənistan cəmiyyətinə də Rusiya hərbi bazasının çıxarılması tələbləri güclənməkdədir. Bu baxımdan da narahatlıq keçirir. Hesab edirəm ki, Ermənistan hökuməti 102-ci hərbi bazanın fəaliyyətinin tezliklə dayandırılması kimi radikal addıma getməyəcək. Ermənistan müqaviləni poza bilməz. Rusiyanın hədə və təhdidləri öz işini görəcək”.

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

2024

-cü ilin yanvar ayının 1-də Qarabağdakı separatçıların tör-töküntüləri tamamilə fəaliyyətini dayandırmalıdır. Bu barədə qərar sentyabr ayında həyata keçirilən antiterror tədbirlərindən sonra qəbul edilib.

Xatırladaq ki, bir neçə gün əvvəl erməni mətbuatında Qarabağdakı keçmiş xunta rejiminin və separatçıların sonuncu "rəhbəri" Samvel Şahramanyanın qondarma qurumu buraxması barədə qərarı ləğv etdiyi xəbərləri yayılıb. Ermənistanın "Joğovurd" qəzeti Şahramanyanın "artsax"ın buraxılması barədə qərarı ləğv edən yeni sənəd imzaladığını, lakin hələlik həmin sənədin ictimaiyyətə açıqlanmadığını yazıb.

Nikol Paşinyanın rəhbərlik etdiyi "Mülki Müqavilə" partiyasının deputatı Artur Hovhannisyan Şahramanyanın absurd "qərarına" sərt reaksiya verib. O, ölkələrində yalnız Ermənistan hakimiyyət nümayəndələrinin fərman və sərəncamlar imzalama səlahiyyətində olduğunu bildirib.

Şahramanyan özü də hələ ki döviyyəyə buraxılmış sərsəm iddia barədə danışmağa tərəddüd edir. Ola bilsin ki, xunta rejiminin ağ bayraqlı keçmiş başçısı nəbz yoxlaması məqsədilə xəbərin döviyyədə olmasını daha münasib edib və gedişatdan asılı olaraq hansısa mövqe bildirecək. Şahramanyana və onun başçılıq etdiyi separatçı tör-töküntülərə qarşı Ermənistanda da münasibət birmənalı deyil. Ayırı-ayrı erməni deputatlar belə Şahramanyanın Ermənistanda hər hansı "fərman" vermək səlahiyyətinin və ixtiyarının olmadığını kifayət qədər sərt şəkildə ifadə etməkdədirlər. Belələri anlayırlar ki, belə sərsəm iddialar Ermənistanın başında çatlaya bilər. Ancaq ümumilikdə, yanvarın 1-i yaxınlaşdıqca, separatçıların aktivləşdiyi müşahidə edilir. Bəs separatçıların bu addımları nəyə səbəb ola bilər?

Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiyaya qarşı mübarizə komitəsinin üzvü Arzu Nağıyev "Yeni MİSAVAT"a dedi ki, sülh sazişi ilə bağlı məsələlərin gündəmdə olduğu hazırkı dövrdə Qarabağdakı keçmiş qondarma rejimin nümayəndəsinin belə çıxışı bir neçə variantı diqqət mərkəzinə gətirir: "Birincisi, bu, Rusiyanın növbəti gedişi ola bilər. İkincisi, bu bəyanat Paşinyan hakimiyyətinin Azərbaycana qarşı növbəti məkrli oyununda ola bilər. Nəhayət, verilən açıqlamanı Er-

Şahramanyan "artsax"ın "möhrünü" harada gizlədib?

Ləğv edilmiş xunta rejiminin sonuncu başçısının sərsəm iddiaları Ermənistanın özünü də fəlakətlər burulğanında boğa bilər

menistan daxilində Paşinyan hakimiyyətinə müxalif olan qüvvələrin siyasi hücumu kimi də qiymətləndirmək olar". **A.Nağıyev qeyd etdi ki, hər üç halda verilən bəyanat rəsmi İrəvanın Azərbaycanla olan sülh gündəliyinə təhlükə yaradır:** "Digər məsələ məhz ilin axırına kimi ayrılan vəsaitlərin xərclənməsindən gedirsə, qondarma strukturlar üçün maliyyə mənbəyini necə əldə edə bilərlər? Deməli, məqsəd həm də bu vəsaitləri əldə etmək cəhədidir. Ermənistan hakimiyyəti elə bir gücə malik deyil ki, əlavə bir qurumu saxlasın. Qarabağdan köçüb gələnlərə vəsaiti çox çətinliklə çatdırıla bilərlər. Bir sözlə, verilən bəyanat absurddur və heç bir əsası da yoxdur".

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru Sahib Məmmədov dedi ki, separatçıların yaratdıqları oyuncaq qurumların zətən heç biri legitim deyildi və onların qəbul etdikləri sənədlərin da Azərbaycan dövləti üçün heç bir hüquqi əhəmiyyəti yox idi: "Bu baxımdan sonuncu qondarma prezidentin "atsax" oyunları və verdiyi açıqlamalar hüquqi əhəmiyyət kəsb etmir. Separatçı qurum antiterror tədbirlərindən sonra özü-özünü buraxmışdı. İndi Ermənistana qaçan sonuncu separatçının sərsəm hərəkətləri yalnız sülh prosesinə mane ola bilər və Azərbaycan dövlətinin digər planlarına heç bir əngəl yaratmır". **S.Məmmədov separatçıların absurd iddialarına cavabında qeyd etdi ki, artıq geridönüş mümkün deyil:** "44 günlük müharibədə işğaldan azad edilmiş ərazilər kimi, Xankəndi və digər şəhər, qəsəbə və kəndlər də bərpa olunacaq, yerli idarəetmə formalaşacaq. Erməni mənşəli əhaliyə də, fikrimcə, konkret müddətlər müəyyən edilməlidir. O şəxslər ki, 1992-ci il yanvar ayının 1-nə qədər ərazilərdə yaşamışdı, həmçinin onların övladları və təndəşliyi müəyyən olunan vaxt ərzində ya bərpa etməlidir, ya da müəyyən olunmuş

müddət bitdikdən sonra bərpə məsələləri dayandırılmalıdır. Erməni mənşəli əhali seçimi özləri edib, yaxud onları separatçılar buna təhrik ediblər. Şahramanyanın hərəkətlərinə rəsmi İrəvanın reaksiyaları riyakarlığa oxşayır. Riyakarlıq olmasa belə, bu onların daxilində həll etməli olduqları məsələdir. Onların aktivləşməsinin arxasında həm Ermənistandaxili qüvvələr, həm də xarici qüvvələr dayanır. Onlar hətta növbəti ilin əvvəlində buraxıldıklarını bir daha təsdiq etsələr də sonradan yenə nəse növbəti sərsəm hərəkətlər edəcəkləri istisna deyil. Məqsəd sülh proseslərini pozmaqdır".

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə isə bildirdi ki, Qarabağdan köçən bir qrup separatçının yenidən İrəvan da tədbirlər təşkil etməsi, Şahramanyanın "artsax"ın buraxılması ilə bağlı fərmanının ləğv edildiyi barədə spekulasiyaları ilk növbədə Ermənistan hakimiyyətinin apardığı siyasətə ziddir: "Ümumiyyətlə, Azərbaycan üçün Qarabağ məsələsi bitib. Qarabağ separatçısının da məlum "fərman"ı ilə yanvarın 1-də proses tam həll olunur. İndi onların ortaya çıxması Ermənistanın Azərbaycanla sülh müqaviləsi istiqamətində apardığı danışıqlar fonunda gündəliyə gəlir. Təbii ki, separatçılara dəstək verən erməni lobbisi və Fransadır. Çünki hər iki tərəf sülh müqaviləsində maraqlı deyil. Ermənistan hakimiyyət nümayəndələri və prezident Xaçaturyan da Qarabağ institutlarına ölkəsində yer olmadığını vurğulayıb. Artıq Ermənistan hakimiyyəti separatçılara vəsait ayırmır. Ermənistan hakimiyyəti üçün də bu məsələ bitib. Ona görə də Şahramanyanın "möhrü" Ermənistan ərazisində heç bir hüquqi əsasa da malik deyil". **M.Əsədullazadə qeyd etdi ki, Ermənistan hakimiyyəti Azərbaycanın Qərbi Azərbaycan məsələsini gündəmə gətirdiyini də unutmur:** "Əgər Ermənistanda yenidən Qarabağ məsələsi gündəliyə gəlsə, Qərbi Azərbaycan Respublikası elan oluna bilər. Samvel Şahramanyan Ermənistan vətəndaşıdır. Hətta məcburi köçkün də deyillər və Ermənistanda siyasətlə məşğul olmasını ona qadağan ediblər. Bir qrup separatçının yenidən fəallaşması yalnız Ermənistan hakimiyyətinin apardığı siyasətə zərbə vurur".

Ləğv edilmiş xunta rejiminin sonuncu başçısının sərsəm iddiaları Ermənistanın özünü də fəlakətlər bu-

Bu sərsəm, sərsəm erməni...

2024 -cü il yanvar ayının 1-də Qarabağdakı separatçıların tör-töküntüləri tamamilə fəaliyyətini dayandırmalıdır. Bu barədə qərar sentyabr ayında həyata keçirilən antiterror tədbirlərindən sonra qəbul edilib.

Şahramanyan hələlik açıqlama verməyib. Ümumilikdə, yanvarın 1-i yaxınlaşdıqca, separatçıların aktivləşdiyi müşahidə edilir.

Mövzu ilə bağlı Modern.az-a danışan keçmiş diplomat **Hulusi Kılıç** söyləyib ki, Samvel Şahramanyanın verdiyi açıqlama Ermənistan hökuməti tərəfindən də qəbul edilmir: "Cənab Prezidentin dediyi kimi, status məsələsi cəhənnəmə getdi. Azərbaycan sentyabrda həyata keçirdiyi antiterror əməliyyatları ilə separatizmə son verdi. Ermənistan hakimiyyəti də Şahramanyana cavab olaraq bildirdi ki, Ermənistanda yalnız Ermənistan hökuməti sərəncam və ya sənəd imzalaya bilər. Yeni Şahramanyanın etdiyi məntiqsiz bir addımdır. Ermənistanda da bu, birmənalı qarşılanmayıb. Hətta ona sual veriblər ki, siz Ermənistanı müharibəyə sürükləmək istəyirsiniz? Ermənistanda bu cür hadisələr olacaq. Bunu normal qarşılamaq lazımdır".

Sabiq diplomat qeyd edib ki, Azərbaycan öz torpaq bütövlüyünü bərpa edib, ona görə sülh müqaviləsi daha çox Ermənistanla lazımdır. "Əgər onlar bölgədə sülhün olmasını istəyirsə, sülh sazişini tez bir zamanda imzalamalıdır. Bundan sonra da Türkiyə Ermənistanla əlaqələri normalaşdıracaq. Sülhün olması Ermənistanı da rifaha qovuşduracaq. Son olaraq isə bildirmək istəyirəm ki, status məsələsi artıq cəhənnəmdədir".

bulğanında boğa bilər. Rəsmi İrəvanın sükutu və Samvel Şahramanyanın özünün də yayılan xəbərlərə reaksiya verməməsi suallar yaradır. Göründüyü kimi, ekspertlərin fikirlərində də müəyyən haçalanma var. Separatçıların sərsəm iddialarının arxa-

sında Ermənistan hakimiyyətinin maraq və sifarişlərinin dayandığını vurğulayanlarla yanaşı, son iddiaların rəsmi İrəvanın siyasətinə qarşı olduğunu güman edənlər də var...

E.PASASOY,
"Yeni MİSAVAT"

Dekabrın 28-də Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) sədri Məzahir Pənahov ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Hüquqları Bürosunun (DTİHB) növbədənənar Prezidenti seçkisi ilə əlaqədar müşahidə missiyasının rəhbəri İoğan Mörfi ilə görüşüb.

MSK katibliyinin media və kommunikasiya şöbəsinə "Yeni Müsavat"a verilən xəbərdə görə, müşahidə missiyasının rəhbəri və üzvlərini salamlayan MSK sədri görüşdən məmnunluğunu bildirib. İoğan Mörfi seçki müşahidə missiyasının strukturu və tərkibi barədə məlumat verib. Missiya üzvləri qarşıdan gələn seçkiyə hazırlıqların gedişi ilə maraqlanıb, MSK sədrindən həyata keçirilən və planlaşdırılan layihələr barədə onları məlumatlandırmasını xahiş ediblər.

Sədr M.Pənahov rəhbərlik etdiyi qurumun beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələrə mühüm əhəmiyyət verdiyini, əməkdaşlığa hər zaman açıq olduğunu və bütün proseslərin geniş aşkarlıq şəraitində reallaşdırıldığını vurğulayıb. O, Azərbaycanın seçki sistemi, seçki qanunvericiliyi, seçki komissiyalarının fəaliyyət prinsipləri və sözügedən seçkilərlə əlaqədar həyata keçirilmiş, eləcə də nəzərdə tutulan müxtəlif səpkili layihələrdən danışdı. Seçki hazırlıqlarının ardıcıl və sistemli şəkildə davam etdiyini deyən sədr bildirib ki, növbədənəkar Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkisində indiyədək 5-i siyasi partiyalar, 10-u özü tərəfindən irəli sürülən,

MSK imza vərəqələrini yoxlayır

ATƏT-in müşahidə missiyasının rəhbəri MSK sədrindən məlumatlar istədi

ümumilikdə 15 nəfərin namizədliyinin irəli sürülməsi MSK-nın müvafiq qərarları ilə təsdiq olunub.

O cümlədən diqqətə çatdırıb ki, Seçki Məcəlləsinin tələblərinə əsasən, hazırda təqdim olunan imza vərəqələri və digər seçki sənədləri peşəkar işçi qrupu tərəfindən yoxlanılır. MSK sədri seçki müşahidə missiyasının üzvlərini istədikləri vaxt həm imza vərəqələrini yoxlanılması, həm də seçki ilə bağlı hər hansı digər prosedurlarda yaxından iştiraka dəvət edib. Bildirib ki, bütün mərhələlər kimi, tam şəffaf həyata keçirilən və ictimaiyyətə açıq olan bu proseslərin müşahidə edilməsi üçün də

geniş imkanlar yaradılıb. Digər maraqlı şəxslər kimi, onlar da hər zaman işlərin gedişatını birbaşa müşahidə edə bilərlər.

Görüş çərçivəsində, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran bəzi məsələlər ətrafında da fikir mübadiləsi aparılıb.

2024-cü ilin 7 fevral tarixində Azərbaycanda keçiriləcək növbədənəkar prezident seçkisi ilə bağlı birinci mərhələ isə davam edir. İlk mərhələdə prezidentliyə namizəd olan şəxslərin qeydiyyatı aparılır. MSK tərəfindən təsdiq olunan təqvim planına görə, namizədliyin irəli sürülmə mərhələsi 2023-cü ilin 19

dekabr tarixində başlayıb, 2024-cü il yanvarın 8-i axşam saat 18:00-dək davam edəcək. Hələlik ümumilikdə 15 nəfərin namizədliyi təsdiqlənib.

MSK dekabrın 19-da hakim Yeni Azərbaycan Partiyası tərəfindən İlham Əliyevin prezidentliyə namizədliyinin irəli sürülməsini təsdiqləyib. Daha sonra MSK-nın dekabrın 21-də keçirilən iclasında namizədliyi özü tərəfindən irəli sürülən Zəhid Oruc və Fuad Əliyev, Böyük Quruluş Partiyasının prezidentliyə namizədi Fəzail Mustafə, Böyük Azərbaycan Partiyasının prezidentliyə namizədi Elşad Musayev, Bütöv Azərbaycan

Xalq Cəbhəsi Partiyasının prezidentliyə namizədi Qüdrət Həsənzadə, Milli Cəbhə Partiyasının prezidentliyə namizədi Rəzi Nurullayevin namizədliyinin irəli sürülməsi təsdiq olunub.

MSK son olaraq 3 gün əvvəl daha 8 nəfərin - namizədliyi özü tərəfindən irəli sürülən Sərvan Kərimov, Mətləb Mütəllibli, Abutalıb Səmədov, Fikrət Yusifov, Yusif Bağırzadə, Arzuman Abdulkərimov, Yunus Oğuz və Qulamhüseyn Əlibəylinin namizədliyinin təsdiq olunmasını qəbul edib.

Seçki Məcəlləsində nəzərdə tutulan qaydalara uyğun olaraq, namizədin rəsmən qeydiyyatı alınması üçün səsvermə hüquqlu şəxslərin minimum 60 dairədən ən azı 40 min etibarlı imza MSK-ya təqdim edilməlidir. Namizədliyi təsdiq olunan iddiaçılar hazırda imza topla kampaniyasını həyata keçirirlər. İndiyə kimi yalnız Yeni Azərbaycan Partiyası namizədləri İlham Əliyev üçün imza toplamağı yekunlaşdırıb. YAP 50 min seçici imzasını MSK-ya təqdim edib. Hazırda imzaların MSK-da yoxlanılması prosesi gedir.

Bu arada, Azərbaycanın Rus icması qarşıdan gələn prezident seçkisində İlham

Əliyevin namizədliyini dəstəklədiyini bəyan edib. Bu barədə icmanın yaydığı məlumatda deyilir.

Məlumatda bildirilib ki, icma üzvləri Yeni Azərbaycan Partiyasının 2024-cü il fevralın 7-də keçiriləcək seçkidə İlham Əliyevi Azərbaycan prezidentliyinə namizəd olaraq irəli sürməsi ilə bağlı qərarını məmnunluqla qarşılayıblar.

"Əminlik ki, icma üzvləri bundan sonra da Prezidentimizə, onun sülhün möhkəmləndirilməsi, dostluq və qaradışq şəraitində çoxmillətli cəmiyyətin qorunub-saxlanması, ölkənin Silahlı Qüvvələrinin daha da inkişafı və möhkəmləndirilməsi istiqamətində məqsədyönlü fəaliyyətini dəstəkləyəcək və fevralın 7-də də Vətənimizin parlaq gələcəyi naminə İlham Heydər oğlu Əliyevə səs verəcəklər", - bəyanatda vurğulanıb.

Qeyd edək ki, prezidentliyə namizədlər yanvarın səkkizinə qədər müvafiq sənədləri təqdim etməli, həmin imzalar isə MSK-da təsdiqlənməlidir. Bundan sonra namizədlər 15 yanvar - 6 fevral tarixlərində baş tutacaq 22 günlük seçkiqabağı təşviqat mərhələsində iştirak edə bilərlər.

□ Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Müsavat"

Seçki yarışına qoşulanlar - yaşı, təhsili, işi...

Mərkəzi Seçki Komissiyası 2024-cü il fevralın 7-də keçiriləcək prezident seçkisinə qoşulan namizədləri qeydiyyatı alıb. Onlar haqda qısa məlumatlar təqdim edirik.

İlham Əliyev

1961-ci il dekabrın 24-də doğulub. Moskva Dövlət Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunu (Rusiya) və həmin təhsil ocağının aspiranturasını bitirib. Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin vitse-prezidenti, birinci vitse-prezidenti, Milli Məclisin deputatı, ölkənin baş naziri olub. 2003, 2008, 2013 və 2018-ci illərdə prezident seçilib. Yeni Azərbaycan Partiyasının sədridir.

Zəhid Oruc

1972-ci il fevralın 1-də doğulub. Azərbaycan Texniki Universitetinin avtomatika və hesablama texnikası fakültəsini bitirib. Milli Məclisin insan hüquqları komitəsinin sədri, Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədridir.

Fəzail Mustafə

1965-ci il oktyabrın 19-da doğulub. Bakı Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini bitirib. Böyük Quruluş Partiyasının başqanı, Milli Məclisin mə-

dənyyət komitəsinin sədridir.

Fuad Əliyev

1970-ci il aprelın 4-də doğulub. Azərbaycan Dillər Universitetini bitirib. Azərbaycan Liberal Demokrat Partiyasının (2023-cü ildə fəaliyyətini dayandıraraq) sədri olub.

Elşad Musayev

1963-cü il sentyabrın 5-də doğulub. Bakı Dövlət

Universitetinin hüquq fakültəsini bitirib. Böyük Azərbaycan Partiyasının sədridir.

Qüdrət Həsənzadə

1965-ci il yanvarın 29-da doğulub. Bakı Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini bitirib. Bütöv Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının sədri, Milli Məclisin hüquq siyasəti və dövlət quruculu-

ğu komitəsi sədrinin müavini.

Rəzi Nurullayev

1971-ci il aprelın 1-də doğulub. Azərbaycan Dillər Universitetinin ingilis-fransız dilləri pedaqoji fakültəsini və Cənubi Rusiya Humanitar İnstitutunun hüquq fakültəsini bitirib. Milli Cəbhə Partiyasının sədri, Milli Məclisin üzvüdür.

Sərvan Kərimov

1958-ci il iyunun 20-də doğulub. Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetini bitirib. Fərdi elmi yaradıcılıqla məşğuldur.

Mətləb Mütəllibli

1949-cu il mayın 20-də doğulub. Bakı Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini bitirib. 1990 və 1995-ci illərdə parlamentin deputatı seçilib. 1992-ci ildə baş prokurorun birinci müavini postunu tutub. Sosial Ədalət Partiyasının (2023-cü ildə fəaliyyətini dayandıraraq) sədri olub.

Abutalıb Səmədov

1961-ci il fevralın 19-da doğulub. Bakı Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini bitirib. Milli Məclisin deputatı, Müəllif Hüquqları Agentliyinin sədri, Azərbaycan Naminə Alyans Partiyasının (2023-cü ildə fəaliyyətini dayandıraraq) sədri olub. "Alyans" Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin sədridir.

Fikrət Yusifov

1957-ci il avqustun 20-də doğulub. Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetini bitirib. 1994-1999-cu illərdə ölkənin maliyyə naziri postunu tutub. "Ekonomiks" Beynəlxalq İqtisadi Araşdırmalar Birliyinin sədridir.

Yusif Bağırzadə

1961-ci il fevralın 19-da doğulub. Daşkənd Dövlət

Universitetinin (Özbəkistan) hüquq fakültəsini bitirib. Milli Məclisin deputatı, Mərkəzi Seçki Komissiyasının üzvü, Azərbaycan Milli İstiqlal Partiyasının sədri olub.

Arzuman Abdulkərimov

1972-ci il sentyabrın 5-də doğulub. Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetini bitirib. Birinci Qarabağ müharibəsinin veteranıdır. "Hilal" Sosial Araşdırmalar İctimai Birliyinin sədridir.

Yunus Oğuz

1960-cı il iyulun 22-də doğulub. Rostov Dövlət Universitetinin (Rusiya) fəlsəfə fakültəsini bitirib. Milli Vəhdət Partiyasının (2023-cü ildə fəaliyyətini dayandıraraq) sədri olub. "Oləylər" qəzetinin baş redaktorudur.

Qulamhüseyn Əlibəyli

1958-ci il sentyabrın 8-də doğulub. Bakı Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini və həmin təhsil ocağının aspiranturasını bitirib. AXC (AXCP) Ali Məclisinin sədri olub. 1995 və 2000-ci illərdə Milli Məclisin deputatı seçilib. Aydınlar Partiyasının (2023-cü ildə fəaliyyətini dayandıraraq) sədri olub. Bakı Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsinin baş müəllimidir.

Beyləqan işi

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"Əkil, Bəkil quş idi,
 Ağaca qonmuş idi.
 Getdim onu tutmağa,
 O məni tutmuş idi"
 (qətnamədən)

"Tərtər işi" üzrə növbəti məhkəmə bitib, general Bəkir müəllimə 9 il 6 ay həbs cəzası kəsilib. Qalan 3 zabıt də təxminən o qədər cəza alıb. Lakin maraqlıdır ki, Bəkir müəllim Tərtər işgəncələrinə görə deyil, Beyləqan işgəncəsinə görə (detalları uzundur, kim istəsə özü axtarsın) tutulubdur. Bəs belə olan halda - başqa rayonun işi üzrə tutulub filan rayonun adıyla hallanmaq filoloji-geopoli-tika baxımından nə qədər doğrudur? Əsas məsələ budur, insan haqları sonrakı, ən axırıncı işlərdir. Bəzən görürsən adamı "Opel"lə vurublar, xəbərçilər qəsdən "Prius"u hallandırır. Atalar demiş, adın çıxınca, canın çıx-sın. Belə olmaz.

O cümlədən məhkəmə dövründə zabıtlar dəfələrlə keçmiş baş qərargah rəisi Nəcməddin müəllimin əleyhinə ifadə versələr, onun göstərişlərini, əmrilərini yerinə yetirdiklərini söyləsələr də, hakim və prokuror onu çağır-b dindirməyə ehtiyac görmədi. Yəqin bizim məhkəmənin əli Dubay çimərliklərinə çatmır. Mən özüm hər dən Avstraliyadan, Zelandiyadan-zaddan yazıram, lakin oxucuların xəbəri olmur ki, buna görə gizli xəcalət çəkirəm. Adam gerek olmadığı yerdən yazmasın.

Eyni zamanda respublikamızda vəkillərin peşə bayramı təntənəli şəkildə qeyd olunmuşdur, onlara çoxlu mükafatlar verilmişdir. Bu işin prestiji son dövrlər yüksək sürətlə artır. Artıq çox vaxt müttəhim vəkiliylə birgə tuturlar ki, içəridə yaxşı müzakirə aparsınlar. Biz belə şeyləri Hollivud kinolarında görmüşük: adətən polis, FTX, nə bilim, MKİ kimisə tutanda ona elan edirlər ki, vəkil çağırmaq ixtiyarınız var. Hazırda kimisə tutanda könül rahatlığıyla deyə bilirik: vəkil səninlə eyni kameralarda olacaq, nə qədər istəsəniz gap ələyin.

Yaradılmış şəraitə görə dərin minnətdarlığımızı çatdırıram. O qədər yaxşı iş var, o qədər müsbət irəliləyiş gedir, minnətdarlıq eləməyi çatdırmaq olmur. Çetindir. Təklif edirəm gələn il hökumət fəaliyyət və minnətdarlıq münasibətlərini tənzimləmək haqda yeni qanun qəbul etsin. Köhnə qanun zamanın tələblərinə cavab vermir.

Amerikaya oxşayan daha bir detal Şəki tərəfdə yaşanmışdır (bu minvalla biz Amerikaya çatıb, onu ötcəyik - sovet vətəndaşları mövzunu başa düşərdilər, gənc nəsilə izah etməyə həvəs yoxdur). Orada yerli ağır cinayət məhkəməsi - bunun özü də növbəti inkişafın təzahürüdür, çünki keçmişdə bizdə ağır cinayət məhkəməsi yalnız Bakıda vardı - Zaqatala rayon sakininə adam öldürmək ittihamıyla 10 ilə yaxın cəza kəsibmiş. Binəvanın günahı yalnız ondan ibarət olmuşdur ki, mərhumun evində kirayədə qalmışdır. 3 il yarım türmədə qalandan sonra apelyasiya məhkəməsi ona bəraət verib. Çünki hadisə yerində qalan, şübhəliyə aid qanın qrupu 3-cü olsa da, bu yazığın qan qrupu 1-ci imiş.

Bəs 3 il qabaq ona cəza kəsən hakim bu qan qrupu fərqlərini görməmişdimi? Görmüşdü. Sadəcə, istəmişdi vətənimiz Amerikaya oxşasın, Zaqatala və Şəki sakinləri də özlərini Kaliforniya və Nyu Cersi zəhmətkeşləri kimi hiss eləsinlər. İndi bu səhvə görə o vaxtkı hakimə də dərin minnətdarlıq edirik. Xeyrixah məqsədlə yaşamışdır.

Yazını da bu yerdə qəfil bitirməyə məcburam, bəlkə dəvə alıb oxuculara bir-bir payladım, çünki Bakıda və Abşeron yarımadasında külək əsəndə həmişəki hal yaşanır: hörmətli Bakinternetimiz itir.

Aparıcılar demişkən, bizimlə qalın.

Nazir qeyd edib ki, İran tərəfi bu gün Ermənistanın Təbrizdə baş konsulluğunun açılmasına razılıq verib. Təbriz Azərbaycan şəhəri olduğu üçün məlumatlara görə, ermənilər orada qalmır. Doğrudur, daha əvvəllər, məsələn, şah dövründə Təbrizdə ermənilərin sayı 15-20 min nəfər olub.

Lakin sonralar, xüsusən də Xocalı faciəsindən sonra Təbrizdə ermənilərin sayı kəskin azalmağa başlayıb. İddialara görə, indi Təbrizdə demək olar ki, erməni qalmayıb. "İran Qafanda konsulluq açdığına görə Tehran da Ermənistan Təbrizdə konsulluq xidməti açmağa şərait yaradıb. Azərbaycan Təbrizdə konsulluq açmaq üçün təxminən 12 il Tehranın icazəsini gözləməli oldu. Müxtəlif bəhanələr gətirilirdi. Ermənistan üçün isə İranda bütün qapılar açıqdır. Azərbaycanlıların şəhəri olan Təbrizdə Ermənistan konsulluğunun açılmasının Tehran və İrəvan üçün siyasi əhəmiyyəti var. Hər ikisi bölgədə azərbaycanlıların mövqelərinin güclənməsinə qarşıdır və bu mövzuda əməkdaşlıqlarını davam etdirirlər", - deyə politoloq Elxan Şahinoğlu bildirib.

Ekspertlərə görə, Təbrizdə Ermənistan konsulluğunun açılması ilə bağlı məsələnin yalnız siyasi tərəfi var. İran guya bununla Quzey Azərbaycana mesaj verir ki, biz istədiyimiz yerdə Ermənistanın konsulluğunu açırıq, o cümlədən Təbrizdə.

Təbrizdə Ermənistanın Baş Konsulluğu hansı zərurətdən doğub? Bu, daha çox İrana, yoxsa İrəvana lazımdır?

Deputat Azər Badamov hesab edir ki, bu konsulluqlar nə İrana, nə Ermənistanla lazımdır: "İranın xarici işlər naziri Hüseyn Əmir-Abdollahian İrəvanda erməni həmkarı ilə keçirdiyi mətbuat konfransında gələn ilin əvvəlində Təbrizdə Ermənistanın baş konsulluğunun açılacağını bildirdi. Əvvəlcə Ermənistan üçün Təbrizdə konsulluğunun açılması nə qədər vacibdir məsələsinə diqqət yetirək. Onu qeyd etmək istəyirəm ki, Ermənistan Təbrizdə konsulluğun açılması heç bir mənada lazımdır deyil və məntiqsiz bir addımdır. Çünki Təbriz azərbaycanlıların yaşadığı şəhərdir və orada ermənilər barmaqla sayılacaq qədərdir. Belə olan halda Təbrizdə Ermənistan konsulluğunun xidmətlərindən kim yararlanacaq? Demək olar ki, heç kim. Bu, sadəcə, iki əməkdaşdan ibarət bir ofis olacaq. İranla Ermənistan arasındakı ticarət dövriyyəsinə baxsaq görürük ki, burada da nəzərə çarpacaq və böyük perspektivlər vəd ediləcək bir mənzərə yoxdur. Bu gün Ermənistanla İran

Təbrizdə Ermənistan konsulluğu

açmaq qərarının sirri

Bu, daha çox İrana, yoxsa İrəvana lazımdır?

arasındakı ticarət dövriyyəsi 500 milyon dollar ətrafındadır. Bu dövriyyənin də əsas hissəsi Ermənistanla İrana elektrik enerji və İrəvandan Ermənistanla isə qaz ixracı ilə formalaşır. Digər istiqamətlərdə isə nəzərə çarpacaq bir dövriyyə yoxdur. Belə olan halda Ermənistanın Təbrizdə konsulluğunun açılmasına nə ehtiyac var? Təbii ki, bu sualın kökündə siyasi məqsədlər dayanır. İlk növbədə qeyd etmək istəyirəm ki, İran Qafanda konsulluğunu açıb və ona görə də ona paralel Təbrizdə Ermənistan konsulluğunu yaradır. Məntiqlə məsələyə yanaşsaq görürük ki, İrana da Qafanda konsulluq heç lazım deyil. Bu, sadəcə, İranın layihəsidir və Ermənistan da İranın planları ilə hərəkət edir. Abdullahan İrəvanda keçirdiyi mətbuat konfransında yenə də Ermənistanın sərhədlərinin dəyişdirilməsinin özləri üçün qırmızı xətt olduğunu bildirdi. Yeni burada İranı narahat edən əsas məsələ Zəngəzur dəhlizinin açılmasından qorxmasıdır. İran bütün vasitələrlə Zəngəzur dəhlizinin açılmasına mane olmaq istəyir. Çünki bu yol ancaq İranın ərazisindən keçdiyi təqdirdə rəsmi Tehran siyasi və iqtisadi dividendlər əldə edə biləcək. Amma Zəngəzur dəhlizinin də açılacağı təqdirdə İran ərazisindən keçən yolun əhəmiyyəti azalacaq.

Abdullahianın İrəvana səfər etdiyi dövrü də diqqətdən keçirəndə rəsmi Tehran siyasi və iqtisadi dividendlər əldə edə biləcək. Amma Zəngəzur dəhlizinin də açılacağı təqdirdə İran ərazisindən keçən yolun əhəmiyyəti azalacaq.

Abdullahianın İrəvana səfər etdiyi dövrü də diqqətdən keçirəndə rəsmi Tehran siyasi və iqtisadi dividendlər əldə edə biləcək. Amma Zəngəzur dəhlizinin də açılacağı təqdirdə İran ərazisindən keçən yolun əhəmiyyəti azalacaq.

yan İran molla rejiminin bütün iqtisadi, siyasi, hərbi və enerji gücü ilə düşmən Ermənistanı necə müdafiə etdiyinə şahidiyik. Müsəlman məscidində donuz saxlayan Ermənistan üçün pulsuz raket verdiklərini də çox yaxşı bilirik. Bu hadisələr bizi niyə təəccübləndirsin ki? Zəngəzur dəhlizinin açılmasını bir mənəli şərt kimi qoyan Azərbaycana qarşı dərhal İran Qafanda konsulluğunu açmadı? Zəngəzur dəhlizi bizim qırmızı xəttimizdir deyib, Azərbaycanı İran hədələmədi? Dünyada ikinci bir müsəlman ölkəsi tapa bilməzsiniz ki, müsəlman körpəsini, uşağını diri-diri yandıran, dərisini soyan Ermənistan bu şəkildə dəstək versin! İranın Türkiyədən qorxusu olmasa və Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə Rusiya prezidenti Vladimir Putinin şəxsi münasibətləri yaxşı olmasaydı, təzədən torpaqlarımızı işğal edib ermənilərə verərdi. İran çox təəssüf ki, hələ də dövlətimizin müstəqil fəaliyyət göstərməsini və daha da güclənməsini qəbul edə bilmir. Bunu özünün təhdidi kimi qəbul edir. Bunun səbəbi də Cənubi Azərbaycanda yaşayan 40 milyonluq soydaşımızın olmasıdır. İkiyə bölünmüş Azərbaycanın fakt olmasıdır. 50 milyonluq Azərbaycan türkünün olmasıdır. İranın ehtiyat etdiyi məhz budur. Yalnız bu səbəblərə görə öz vətəndaşı yoxsulluq səviyyəsindən aşağı yaşaya-yaşaya ermənilərə hər cür dəstək nümayiş etdirirlər. Molla rejimi məqsədlə şəkildə Ermənistanın konsulluğunu Təbrizə salır. Çünki çox yaxşı bilir ki, Təbriz uzun illər və tarixən Bütöv Azərbaycanın qədim paytaxt şəhəridir. Bunu qəsdən edir. Konsulluğu farsların şəhərində də açmalıydılar. İran və İrəvan qardaşlığı düşmənin düşməni, mənim dostumdur prinsipinə söykənən qardaşlıqdır! Bu isə Azərbaycanı narahat etmir!"

□ **Cavanşir ABBASLI**
 "Yeni Müsavat"

Dekabrın 26-da Azərbaycan hökuməti Fransa səfirliyinin iki əməkdaşını “persona non grata” elan edib. Bildirilib ki, Fransa səfirliyinin iki əməkdaşı diplomatik statuslarına uyğun olmayan və “Diplomatik əlaqələr haqqında” 1961-ci il Vyana Konvensiyası ilə ziddiyyət təşkil edən fəaliyyət göstərmiş. Həmin şəxslərin 48 saat ərzində Azərbaycan ərazisini tərk etmələri tələb edilib. Həmin iki diplomatın Azərbaycan tərəfindən arzuolunmaz şəxs elan edilməsi Fransanın kəşfiyyət fəaliyyəti ilə əlaqəlidir. Diplomatik etiketlərə uyğun olaraq Azərbaycan onların adlarını açıqlamır.

Diplomatların “arzuolunmaz şəxs” elan edilib ölkədən qovulması dövlətlərarası qarşılıqlı münasibətlərdə ən sonuncu təsir və təzyiq metodlarından biri hesab olunur. Tərəflərdən hər hansı birinin bu vasitəyə əl atması münasibətlərin son dərəcə gərginləşməsinin və kritik mərhələyə qədəm qoymasının göstəricisi sayılır. Onu da qeyd edək ki, rəsmi Paris də Azərbaycan səfirliyinin iki diplomatını “arzuolunmaz şəxs” elan edib.

“Makron Fransanın bu rəzaletini dayandırmalı və Azərbaycan xalqından üzr istəməlidir. Makron hakimiyyəti dövründə Azərbaycan xalqına qarşı çox haqsız, ədalətsiz, utancverici qərarlara yol verilib”.

Bu sözləri Axar.az-a açıqlamasında millət vəkili Azay Quliyev Fransa casus şəbəkəsinin ifşası və Fransa səfirliyinin iki diplomatının ölkədən çıxarılması haqda danışıqların deyib.

“Fransa bununla da birdəfəlik körpüləri yandırmış oldu. Fransanın etdikləri cavabsız qalmaqal və qalmayacaq. Azərbaycan Fransaya bununla bağlı sərt xəbərdarlıq edib, parlamentlərarası əlaqələr dayandırılıb. Fransa ilə əksər məsələlər dondurulmuş vəziyyətdədir. Hadisələr bu istiqamətdə davam edərsə, daha sərt, hətta səfirlərin məsləhətləşmək üçün geri çağırılması dərəcəsində addımların atılması istisna olunmur”, - Azay Quliyev bildirib.

Deputat Bəhruz Məhərrəmov Fransa tərəfin bu addımını ucuz qisasçılıq adlandırdı: “Azərbaycanla Fransa arasında münasibətlərdə müşahidə olunan mövcud situasiyadan məmnun deyilik, lakin Fransa ilə münasibətlərin bu həddə çatması bizim seçiminiz deyil. Afrika və Okeaniyadakı mövqelərini itirmək üzrə olan, Cənubi Qafqazda isə məhz özünün qəbul edilməz gedişləri ilə artıq maraqlarını, ümumiyyətlə, təmin etmək imkanından məhrum qalan Paris Azərbaycanın gücünü və əhə-

Fransadakı səfirimizin geri çağırılıla biləcəyi anonsu

iki ölkə arasında münasibətlərdəki gərginlik davam edir; diplomatların “arzuolunmaz şəxs” elan edilib ölkədən qovulması dövlətlərarası qarşılıqlı münasibətlərdə ən sonuncu təsir və təzyiq metodlarından biri hesab olunur; Bakının növbəti addımı nə?

miyyətini doğru qiymətləndirməklə əslində özünü daha çətin duruma salacağını fərqləndirməli, Bakı ilə ritorika-sında çox diqqətli olmalıdır. Makron rejimi anlamalıdır ki, qarşısında sülh vasitəçiliyi adı altında illərlə riyakarcasına davrandığı 90-cı illərin zəif Azərbaycanı yox, bölgədə dik-tə edən, əməkdaşlığı hədsiz fayda gətirən Azərbaycan var və münasibətlərin normallaşması Bakıdan çox çürük fransız rejiminin özünə lazımdır.

Bildiyiniz kimi, qısa müddət öncə Qərb mətbuatında Cənubi Qafqaz, Şərqi Avropa, Yaxın Şərq və Mərkəzi Asiya bir sıra ölkələrində müxtəlif əməliyyatlara cəlb edilmiş Fransa xüsusi xidmət orqanlarının geniş agentura şəbəkəsinin Azərbaycanda ifşa olunması barədə məlumatlar yayıldı. Daha sonra isə bildiyiniz kimi, Fransa xüsusi xidmət orqanının rəhbəri istefaya göndərildi. İstər bu fakt, istərsə də ötən dövr ərzində Fransanın regionda beynəlxalq hüquqa zidd davranışları, dövlətlərin suverenliyi, ərazi bütövlüyü prinsiplərinə zidd fəaliyyəti fonunda əslində Parisin qeyri-dost mövqeyi ilə bağlı şübhə doğurur. Xüsusən Fransa səfirliyinin iki əməkdaşının “persona non grata” elan edilməsi, digər qəti addımların atılması vəziyyətin ciddiliyindən xəbər verir.

Görünən odur ki, Azərbaycanın özünün yaratdığı, Fransanın isə qəbul etmədiyi təmədiyi reallıqları daha da gücləndirməsi fonunda Paris özünün başladığı “soyuq müharibə”də Bakıya rüsvayçı formada məğlub olub.

Bilirsiniz ki, dekabrın 27-də Azərbaycanın Fransadakı səfirliyinin iki əməkdaşı Fransa tərəfindən “persona non grata” elan olundu. Bizim əlimizdə “persona non grata” elan etdiyimiz fransız diplomatlarla bağlı Azərbaycan xalqının mənafeələrini hədəfə alan təkzibolunmaz dəlillər var idi. Bəs Fransanın əlində hansı faktlar var? Əgər Azərbaycanın Fransadakı səfirliyinin əməkdaşlarının əməllərində Vyana Konvensiyası ilə ziddiyyət təşkil edən hər hansı

pozuntu əlamətləri olsaydı, Paris bunu çoxdan car çəkərdi. Bu mənada, Fransanın cari həmləsi cavab xətinə atılan ucuz qisasçılıq addımıdır və Parisin beynəlxalq hüquqla daban-dabana zidd olan davranışlarından doğan çoxsaylı problemlərin mövcud olduğu ikitərəfli münasibətləri daha da gərginləşdirir”.

AMİP Ali Məclisinin sədri, politoloq Rəşad Bəyramov Azərbaycan tərəfin atdığı addımı əsaslı sayır:

“Fransa hər zaman özünün Cənubi Qafqazda maraqlarını təmin etmək üçün Azərbaycan-Ermənistan arasında gərginlikdən istifadə etməyə cəhdlər edib. Makronun, eləcə də digər Fransa rəsmilərinin Qarabağ məsələsində qərəzli mövqe tutmaları, rəsmi Bakıya qarşı uydurma ittihamlarla çıxış etmələrinin arxasında da məhz bu məqam dayanır.

Agentura şəbəkəsinin Azərbaycanda ifşa edilməsi, xüsusi xidmət orqanları tərəfindən cinayət işi üzrə Ukrayna, Gürcüstan və Azərbaycanla əlaqədar kəşfiyyət fəaliyyətini həyata keçirən bir sıra şəxslərin həbs olunması və saxlanılması həmin şəxslərin “arzuolunmaz şəxslər” elan olunan Fransa səfirliyi əməkdaşları ilə iş birliyində olduğuna şübhə yeri qoymur.

Diplomatların fəaliyyət göstərdikləri ölkələrdə toxunulmazlığa malik olduqlarını, yəni, yerli qanunlarla cinayət məsuliyyətinə cəlb oluna bilmədiklərini nəzərə alsaq, onların “Diplomatik əlaqələr haqqında” 1961-ci il Vyana Konvensiyası ilə ziddiyyət təşkil edən fəaliyyətlərinə görə “persona-non-grata” elan edilməsi tamamilə əsaslıdır.

Sözsüz ki, Fransa Azərbaycanın əldə etdiyi məlumatlardan ciddi narahatdır. Çünki ələ keçirilən materialların məxfilik dərəcəsi hələlik bəlli deyil. Lakin reallıq budur ki, Azərbaycan xüsusi xidmət orqanları Fransa xüsusi xidmət orqanlarının mühüm bir kəşfiyyət şəbəkəsini çökdürdü. Bu, Fransa kəşfiyyətinin son illərdə uğradığı ən böyük uğursuzluq olmaqla yanaşı,

sözsüz ki, Azərbaycan xüsusi xidmət orqanlarının da növbəti peşəkar qələbəsidir. Təsəffü deyil ki, Qərb mediası Makronun Fransa Xarici Təhlükəsizlik Baş İdarəsinin rəisi Bernar Emyeni vəzifəsindən azad etməsini məhz Azərbaycan xüsusi xidmət orqanlarının bu uğurlu əməliyyatı ilə əlaqələndirib.

Təəssüf ki, Fransa baş verənlərdən nəticə çıxarmaq əvəzinə öz diplomatlarının əməllərinə faktiki olaraq haqq qazandıran mövqe sərgiləyir və bu da azmış kimi, Fransadakı səfirliyimizin iki əməkdaşını “persona-non-grata” elan edib. Bu, əslində bir cavab tədbiri olsa da, Fransanın acizliyinin göstəricisidir. Çünki Azərbaycanın Fransanın səfirliyinin əməkdaşları ilə bağlı qərarı konkret faktlara əsaslanır. Fransa isə bu addımı ilə növbəti dəfə Azərbaycana qarşı qərəzini nümayiş etdirmiş olur. Əgər Fransanın əlində Azərbaycanın Fransadakı diplomatlarının Vyana Konvensiyası ilə ziddiyyət təşkil edən fəaliyyətləri ilə bağlı faktlar olsa idi, bunun çoxdan bəyan edərdi və əməkdaşlarını məhz bizimlə bağlı qərarı da çoxdan verərdi. İndiki halda isə, bir daha təkrar edərdim ki, sadəcə, acizliyin göstəricisidir.

Azərbaycanla Fransa arasında münasibətlərin bu səviyyəyə gəlib çatmasının Ermənistanın uğuru kimi təqdim edilməsi isə yanlışdır. Çünki ortada Fransanın Cənubi Qafqaz maraqları var və

Makron hökumətinin daha bir uğursuzluğu

Azərbaycan-Fransa parlamentlərarası işçi qrupunun sədri Soltan Məmmədov Modern.az-a bildirib ki, Fransanın son dövrlərdə atdığı addımlar Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşmasını ləngitmək məqsədi daşıyır: “Azərbaycan xüsusi xidmət orqanlarının peşəkarlığı sayəsində Fransa agentura şəbəkəsinin ifşası Makron hökumətinin daha bir uğursuzluğudur. Fransa səfirliyinin iki əməkdaşı “persona-non-grata” elan edilib. Azərbaycan bir neçə dəfə rəsmi səviyyədə bəyan edib ki, regionda uzaq ölkələrin bu coğrafiyada baş verənlərə müdaxilə etmək cəhdləri yolverilməzdir. Lakin son proseslər bir daha təsdiq edir ki, rəsmi Parisin növbəti regiondakı reallıqlar, eləcə də öz imkanlarının həddlərini haqqında təsəvvürləri yanlışdır. Fransanın sülh prosesinə əngəl yaratmaq cəhdləri nəticəsiz bitəcək. Çünki Cənubi Qafqazda formalaşmış yeni münasibətlər sistemi, geosiyasi reallıqlar sülhün qaçılmaz olduğunu göstərir”.

Deputat Elnur Allahverdiyev isə qeyd edib ki, Fransa Cənubi Qafqazda yad aktordur, ona görə də regionda süni şəkildə özünə yer etməyə çalışır: “Ermənistanın Cənubi Qafqazda baş verən proseslərə təsir etmək üçün heç bir aləti yoxdur, İrəvan sadəcə olanları müşahidə etməklə məşğuldur. Fransada isə ümid edirlər ki, ermənilərə üç-beş işlənmiş zirehli döyüş maşını verməklə burada faktora çevrilə biləcəklər. Amma bildirim ki, Azərbaycan Fransanın bizə qarşı etdiklərinə hələ adekvat cavab verməyib. Məsələn, Fransanın neft nəhəngi hələ də ölkəmizdə biznes tərəfdaş statusundadır. Yeni biz həm Fransaya, həm də bütün dünyaya nümayiş etdiririk ki, sivil münasibətlərin, qaydalar çərçivəsində olan siyasətin tərəfdarıyıq, baxmayaraq ki, əlimizdə yetərinə qısaqlar var. Bizə beynəlxalq müstəvidə, ikitərəfli münasibətlərdə təsir göstərmək istədilər alınmadı, indi qisaslarını öz əməllərində belə ucuz şoular vasitəsilə alırlar. Azərbaycan isə ciddi dövlət olduğunu növbəti dəfə nümayiş etdirdi - konkret faktlar və sübutlarla. Ümid etmək olar ki, bu ölkənin xanım səfiri Xarici İşlər Nazirliyində ona söyləmələri rəhbərliyinə çatdırıla biləcək”.

□ “Yeni Müsavat”

Fransa məhz bu maraqlarının təmin etmək üçün dəridən-qabıqdan çıxır. Ermənistan isə sadəcə alətdir. Yeni başqa sözle ifadə etsək, Ermənistan olmasa belə öz ma-

raqalarını təmin etmək üçün Fransa Azərbaycana müxtəlif yollarla təzyiqlər etməyə bəhanələr tapacaqdı”.

□ Cavanşir ABBASLI, “Yeni Müsavat”

2020

-ci ildən bina tikintisi fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslərin əlavə dəyər və mənfəət vergisinə cəlb edilməsi, 2021-ci ildən Rusiya-Ukrayna müharibəsi fonunda tikinti materialları bazarında baş verən qiymət artımı, həmçinin inflyasiya və digər səbəblərə görə 2022 və 2023-cü illərdə daşınmaz əmlak bazarında qiymətlər kəskin şəkildə bahalaşmış. Ümumən isə bu proses 1990-cı ildən başlayıb və əmlak sahəsində qiymətlər hər ötən illə müqayisədə artan temp üzrə davam edib.

Statistikaya görə, son 10 ildə paytaxtda mənzillərin qiyməti 100% bahalaşmış. Məsələn, 2013-cü ildə 60 min manata olan mənzil hazırda 120-130 min manat dəyərindədir. Ekspertlərin sözlərinə görə, 20 il əvvəllə müqayisədə 2003-cü ildə "Neftçilər" metrosu ətrafında birotalı mənzil 13 min manata satılırdısa, hazırda 70-75 min manat civarındadır.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, daşınmaz əmlak bazarındakı qiymət artımı 2023-cü ildə də davam edib. Belə ki, 2023-cü ilin III rübündə mənzil bazarında qiymətlər 2022-ci ilin III rübünə nisbətən, 10.1% bahalaşmış. Cari ilin III rübündə ilkin mənzil bazarında qiymətlər, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 7.8%, təkrar mənzil bazarında qiymətlər isə 10.1% artıb. Daşınmaz əmlak bazarının mənzil segmentində ortalama artım tempi 20 % təşkil edib.

Digər tərəfdən, paytaxtda kirayə mənzil bazarında da kəskin qiymət artımı müşahidə olunur. Məsələn, əgər 2022-ci ildə 1 otaqlı mənzilləri 250 manata əldə etmək olurdusa, bu il qiymətlər 300-350 manat arasında dəyişir.

Bəs maraqlıdır, növbəti il daşınmaz əmlak bazarında kəskin qiymət artımı gözlənilirmi? Mənzil sahibi olmaq istəyənlərin bu arzusu 2024-cü ildə nisbətən asanlaşa bilərmi?

"AzPolitika.info" bu suallara cavab tapmaq üçün ekspertlərə müraciət edib.

Bu barədə əmlak məsələləri üzrə ekspert Elnur Fərzəliyev bildirib ki, Azərbaycanın əmlak bazarında hər il qiymət artımı müşahidə edilir. E.Fərzəliyev də 2023-cü ildə bu artımların pik həddə olduğunu təsdiqləyir: "Son 2 aydır ki, əmlak bazarında ciddi müştəri qıtlığı yaşanır. Çünki qiymətlər artıq o həddə çatıb ki, insanlar əmlak almaqdan imtina edirlər. Buna maddi gücləri çatmır. Məsələn, üç il əvvəl Bakının mərkəzi rayonlarında köhnə

Bakıda ev belə bahalaşmış: 2003-də bir otaqlı mənzil 13 min, indi isə 70-75 mindir

Ekspert: "Qiymətlər artıq o həddə çatıb ki, insanlar əmlak almaqdan imtina edirlər"

xuruşşovka layihəli binalarda birotalı mənzilin ən ucuz satış qiyməti 60-70 min manat idisə, indi 90-95, hətta 100 min manat aralığında dəyişir. Həmçinin ikiotaqlı və üçotaqlı mənzillərin qiymətində də artımlar var. Eyni zamanda yeni tikili binalarda da qiymətlərin artdığını görürük. Məsələn, 5-6 il öncə Xırdalan şəhərində yeni tikili binada mənzilin bir kvadratmetri ortalama 600-700 manat aralığında idisə, indi 1000-1200 manatdır. Yeni qiymətlər iki dəfəyə yaxın artıb. Yeni tikili binalarda qiymətlərin artım səbəbi isə müxtəlifdir. Başlıca səbəb torpaq sahələrinin qalmaması və çox baha olmasıdır. Bu gün şirkətlər yeni binaları köhnə tikililərin yerində tikirlər. Bu da tikintidə maya dəyərini və nəticədə qiyməti artırır. Çünki köhnə tikili sökülən

zaman orada yaşayanlara yeni bina hazır olana qədər ki-rayə pulları, binadan tam təmirli mənzillər verilir və s".

Ekspert hazırkı qiymətlərin insanların büdcəsinə uyğun olmadığını deyir: "Bu illər ərzində insanların gəlirlərində ciddi artım olmayıb. Əməkhaqları və pensiyalarda müəyyən artımlar olsa da, bu, hazırkı əmlak qiymətləri qarşısında yüksək deyil. Artıq ipoteka mənzillərinin sayı da azalıb".

Onun sözlərinə görə, zamanla dövlətin məcburi köçkünlərə verdiyi evlər geri qaytarılacaq, yeni ucuz qiymətə satışa çıxarılaçaq: "Bu proses müharibədən sonra bir dəfə baş tutub. Məcburi köçkünlər üçün tikilən 5 min mənzilli binanın yarısı şəhid ailələrinə verildi, bir qismi isə kvadratmetri ortalama

700 manatdan satışa çıxarıldı. Hazırda bu cür mənzillərin sayı on minlərdədir. Müəyyən müddətdən sonra o evlər boşalsa, paytaxta axın təbii formada azalsa, şişirdilmiş qiymətlər də aşağı düşəcək".

İqtisadçı Xəlid Kərimli isə bildirib ki, Azərbaycanın əmlak bazarı kiçik olduğundan xarici faktorlardan asılılıq böyükdür. "Məsələn, Rusiyada 3 sahibkar gəlib buradan 2-3 məhəllə alanda qiymətlər bahalaşır. Ağ şəhərdə qiymət artımının səbəbi, deyilənə görə, Rusiyada yaşayan bir azərbaycanlının oradan iki kvartal alması ilə bağlıdır. Təsəvvür edin, bu amilə görə orada qiymət artımı baş verib. Əslində bu cür təlatümlərin olduğu bazarla bağlı proqnoz vermək də xeyli çətindir", - deyə ekspert əlavə edib.

□ "Yeni Müsavat"

"5 min manat maaş alırıq, ayın axırına çatmır" - Siyavuş Novruzov

Deputat: "Biri dərman puluna, biri yemək puluna, biri təhsil haqqına gəlir"

"Nə 12-cü, nə 13-cü əmək haqqı var. Ancaq deputatın aylıq əməkhaqqıdır. İldə 3 dəfə mükafat alırdıq, bunlar da ləğv olundu".

Bu fikirləri **deputat Siyavuş Novruzov** Müsavat TV-nin canlı efirində bildirib. Deputatların əməkhaqlarından danışan millət vəkili əlavə edib ki, onlar hazırda təxminən 5 min manata yaxın maaş alırlar: "Bu maaş da tək bizim deyil. Gündə nə qədər insan qəbul edirik. Biri dərman puluna, biri yemək puluna, biri təhsil haqqına gəlir. Elə olur ki, heç maaş ayın axırına çatmır. Milli Məclisin deputatlarından hamısı biznesmen, iş adamı deyil ki. Eləsi var kirayədə yaşayır, kirayə haqqını çatdırı bilmir. Deputatların əksəriyyəti kreditdədir".

S.Novruzov eyni zamanda prezident seçkisi haqda da fikirlərini ifadə edib. Onun sözlərinə görə, bir il qabaqdan artıq partiyaqların namizədləri hazır olmalıdır:

"Bəziləri gözəyir ki, gəlib onlarla məsləhət olmalıdır: seçkiyə gedək, ya getməyək? Nə qədər ziyalı, siyasi partiya rəhbəri cənab Prezidentə səs verəcəklərini, namizəd olma-yacaqlarını bildirirlər. Biri isə durub deyir ki, mən müxalifə-təm. Ə sənə bu adı Dədə Qorqud verib, Nuh peyğəmbər ve-rib? Sən haradan oldun müxalifət? Kim verib sənə bu adı, vərəsəliklə olur? Bu 90-cı illərin fikirləri, rəyləri idi ki, bəs filan partiya iştirak etməsə, demokratik seçki olmayacaq.

Seçim xalqın, seçicinin deyil? Kim iştirak etmək istəyir, meydan açıqdır. Bu gün namizədliyini irəli sürməyən partiya sədrlərindən heç biri 30 ildə namizədliyini irəli sürməyib. Tural Abbaslıni keçirəm, yaşı çatmayıb. Digərləri amma iştirak edə bilərdi, hansında iştirak edə bilərdi? Ona görə də deməsin-lər ki, bunda da namizədliyimizi verməyəcəyik. Çünki qor-xublar, güclərinə bələddirlər. Bizim tam dəqiq məlumatımız var ki, bəzi partiya sədrləri bəzi ölkələrin səfirləri ilə görüş-dükdən sonra seçkilərdə iştirak etməmək qərarı verdilər.

Prezident İlham Əliyev 90%-dən çox səs toplayacaq. Di-gər 20 namizəd də 1%-i bölüşdürərlər aralarında. Zəhid Oruc da namizədliyini irəli sürə bilər. Buyursun, öz gücünü sınasın. Düşünürəm ki, o, 0,1 % səs toplayacaq (gülür)".

Saxta araq istehsal edənlərin siyahısı açıqlandı

Ayırı-ayrı istehsal müəssisələrinin vəzifəli şəxsləri tərəfindən saxta aksiz markaların dövriyyəsi və keyfiyyətsiz məhsulların istehsalı ilə bağlı daxil olmuş məlumat əsa-sında Baş Prokuror yanında Korruptsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi və İqtisadiyyat Nazirliyi ya-nında Dövlət Vergi Xidməti tərəfindən birgə əmə-liyyat-axtarış tədbirləri keçirilib.

Bu barədə Baş Prokuror yanında Korruptsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi və İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti birgə məlumat yayıb.

Əldə olunan sübutlara əsasən "Göygöl Şərab 2", "Agsu-1", "Gold Alko" və "Quseynoff vodka" məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlərinin vəzifəli şəxslərinin vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə edərək bu ilin no-yabr-dekabr ayları ərzində yerli alkoqollu içkiləri keyfi-yet standartlarına uyğun olmayan şəkildə istehsal edib satmalarına, həmin məhsulları saxta aksiz markaları ilə markalamalarına və qanunsuz olaraq dövriyyəsinə hə-yatə keçirmələrinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Qeyd edilən faktlarla bağlı Baş Prokuror yanın-da Korruptsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində Cinayət Məcəlləsinin 200.1 (istehlakçıları aldatma və ya pis keyfiyyətli məhsul istehsal etmə və sat-ma), 205-1 (saxta aksiz markalarının dövriyyəsi), 213-1 (aksiz markası ilə markalanmalı olan malları belə marka olmadan satma, satış məqsədilə sax-lama, istehsal binasının hüduqlarından kənara çı-xarma) və 308.1-ci (vəzifə səlahiyyətlərində sui-is-tifadə) maddələri ilə cinayət işi başlanıb.

İş üzrə ayrı-ayrı regionlarda yerləşən müxtəlif topdan və perəkəndə satış obyektlərində aparılmış axtarışlarla sözügedən müəssisələrə məxsus külli miqdarlarda keyfiyyətsiz spirtli içki məhsulları və saxta aksiz markaları aşkarlanaraq maddi sübut qismində götürülüb.

Hazırda cinayət işi üzrə təqsirli şəxslərin tam dairəsinin müəyyən olunması istiqamətində təd-birlər davam etdirilir.

Qeyri-rəsmi məlumatlara görə, Rusiyada bir neçə milyon azərbaycanlı miqrant yaşayır və əsasən ticarət fəaliyyəti ilə məşğul olurlar. Xüsusən regionlardan olan soydaşlarımız Rusiyada əldə etdikləri gəlirlərdən Azərbaycanda ki doğmalarına da göndərirlər. 2023-cü ilin yanvar-sentyabr aylarında Rusiyadan Azərbaycana fiziki şəxslər tərəfindən 829 milyon 410 min dollar vəsait göndərilib.

Azərbaycan Mərkəzi Bankının (AMB) məlumatına görə, bu göstəricinin həcmi ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2.7 dəfə və ya 1 milyard 437 milyon 926 min dollar azdır. 2022-ci ilin yanvar-sentyabr aylarında Rusiyadan Azərbaycana fiziki şəxslər tərəfindən 2 milyard 267 milyon 336 min dollar vəsait daxil olub. Qeyd edək ki, hesabat dövründə Rusiyadan Azərbaycana fiziki şəxslər tərəfindən göndərilən pul vasitələri, ümumi daxilolmaların 64.8 faizini təşkil edib. Rusiyadan Azərbaycan pulu fiziki şəxslər tərəfindən daxil olan vəsaitlərin həcmnin təxminən üç dəfə azalması milyonlarla əyalət sakinini yeganə gəlir mənbəyindən məhrum edir. Regionlarda işsizlik, faktiki olaraq istehsal müəssisələrinin olmaması vəziyyəti daha da çətinləşdirir. Ölkəmizdə elə bölgələr var ki, orada əhalinin ekseriyəti Rusiyada yaşayan doğmalarının vəsaitləri hesabına dolanır.

Qeyd edək ki, Rusiyanın internet resurslarından kiçik araşdırma apararaq, "Azərbaycanda bank hesabına necə pul köçürmək olar" sualına cavab tapmağa çalışdıq. Öyrəndik ki, Rusiyanın bəzi kredit təşkilatları Azərbaycanda bank hesablarına köçürmələr edir. Amma bu xidmət hər yerdə mövcud deyil və onun bir sıra məhdudiyyətləri var. Məsələn, "Sberbank" bunu yalnız bir bank filialına şəxsi ərizə ilə təqdim edir. VTB müştərilərinin mobil proqram vasitəsilə Azərbaycana pul göndərmək imkanını var. Lakin bunun üçün onlar mandatla hesab açmalıdırlar. Bank həmçinin köçürmə məbləğinin 1%-i, lakin 200 mandattan çox olmamaq şərti ilə komissiya alır. Ayda bir şəxsə 1 milyon rubl ekvivalentində köçürə bilər.

Ödəniş sistemləri vasitəsilə də Azərbaycana pul köçürmək olar. Bildirilir ki, Azərbaycana pul köçürmələri etmək üçün ruslar "Qiwı", "Garant", "Con-tact" və "Zolotaya Korona" ödəniş sistemlərindən istifadə edə

Ekspertlərə görə, rublun dəyərdən düşməsi isə vəziyyəti daha da çətinləşdirir. Bu səbəbdən soydaşlarımız Azərbaycanı qaçan doğmalarına vəsait göndərməkdə çətinlik çəkirlər. Rusiyada pul köçürmələrinə tətbiq olunan qadağalar da situasiyaya təsiriz ötürür. Bütün bu amillər daxil olan vəsaitlərin həcmi əhəmiyyətli surətdə azaldı. Belə azalma bundan sonra da davam edəcək.

Qeyd edək ki, Rusiyanın internet resurslarından kiçik araşdırma apararaq, “Azərbaycanda bank hesabına necə pul köçürmək olar” sualına cavab tapmağa çalışdıq. Öyrəndik ki, Rusiyanın bəzi kredit təşkilatları Azərbaycanda bank hesablarına köçürmələr edir. Amma bu xidmət hər yerdə mövcud deyil və onun bir sıra məhdudiyyətləri var. Məsələn, “Sberbank” bunu yalnız bir bank filialına şəxsi ərizə ilə təqdim edir. VTB müştərilərinin mobil proqram vasitəsilə Azərbaycana pul göndərmək imkanı var. Lakin bunun üçün onlar manatda hesab açmalıdırlar. Bank həmçinin köçürmə məbləğinin 1%-i, lakin 200 manatdan çox olmamaq şərti ilə komissiya alır. Ayda bir şəxsə 1 milyon rubl ekvivalentində köçürə bilər.

Ödəniş sistemləri vasitəsilə də Azərbaycana pul köçürmək olar. Bildirilir ki, Azərbaycana pul köçürmələri etmək üçün ruslar "Qivi", "Garant", "Contact" və "Zolotaya Korona" ödəniş sistemlərindən istifadə edə bilərlər. "Western Union" və "PayPal" 2022-ci ildən Rusiyada mövcud deyil və "Unistream" Azərbaycan bankları ilə işləmir. Sanksiyalara görə bir çox Rusiya bankı SWIFT beynəlxalq köçürmə sistemindən ayrılıb. Bu baxımdan Azərbaycana bu üsulla köçürmələr yalnız bəzi kredit təşkilatları tərəfindən həyata keçirilir.

Bəs Rusiya poçtu ilə Azərbaycanca necə pul göndərmək olar? Rusiya poçtundan Azər-

Rusiyadan Azərbaycana göndərilən rublda milyard yarım azalma

Soydaşlarımız doğmalarına vəsait göndərməkdə niyə çətinlik çəkirlər?

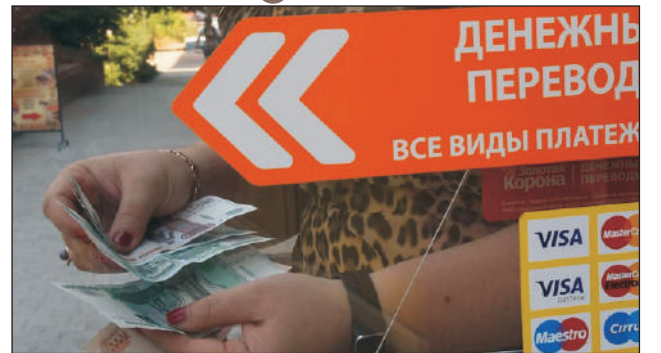
baycana bir dəfəyə 60 min rubla qədər pul göndərə bilərsiniz. Köçürmə məbləğindən asılı olaraq komissiya 1,5 ilə 3% arasında dəyişəcək.

Göründüyü kimi, Rusiyadan pul köçürmək üçün əngəllər var.

Politoloq İlyas Hüseynov dedi ki, pul vəsaitinin ötürülməsində yaranan problem məhz Rusiyyə qarşı global müstəvidə həyata keçirilən iqtisadi-maliyyə sanksiyalarının nəticəsidir: "Məhz bu xüsusda bizim soydaşlarımızın doğmalarına pul göndərmələri Rusiyyənin problemidir. Yaxşı olardı ki, Mərkəzi Asiya, Qafqaz respublikaları, postsovet məkanında olan digər respublikalara pul köçürmək istiqamətində müəyyən mexanizmlər formalaşdırılsın. Bizim soydaşlarımız əziyyət çəkir, ailələrinə pul göndərə bilmirlər".

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov da mövzu ilə bağlı bildirdi ki, Rusiyada yaşayıb çalışan vətəndaşlarımızın sayı barədə məlumatlar dəqiq deyil: "Mən uzun illər Rusiyada ya-

şamışam. Orada yaşadığım müddətdə apardığım müşahidələr əsasında azərbaycanlıların sayının bəzi mənbələrdə bəyan edildiyindən bir neçə dəfə çox olduğu qənaətinə gəlmişəm. Bu insanların arasında elə bir şəxs tapılmaz ki, orada qazandığı pulun bir hissəsini Azərbaycandakı yaxınlarına göndərməsin. Başqa bir məsələ isə bu vəsaitlərin Azərbaycana hansı yollarla göndərilməsidir. Ortada iki yol var: bunlardan biri rəsmi yol, yeni banklar vasitəsilə köçürmələrdir. Digər yol isə qeyri-rəsmi və ya qeyri-qanunidir. Rusiyada qeyri-qanun pul göndərishi ilə məşğul olan işbazlar var. Bu üsulla pul göndərmək çox asan və sadədir. Sən Azərbaycana göndərmək istədiyin pulu həmin işbazlara təqdim edirsən və pulu alacaq yaxının bəşində onları məlumatlandırırın. Sənin Azərbaycandakı yaxının həmin pulu anıncaca o işbazların bizim ölkədəki "nüməyəndələrindən" alır. Rusiyadan Azərbaycana öz yaxınlarına pul göndərən insanların əksəriyyəti

yeti bu üsuldən istifadə edilərlər. Bu səbəbdən Rusiyada yaşayan azərbaycanlıların sayı qədər də Rusiyadan Azərbaycanca göndərilən vəsaitlərin həcmi də dəqiq deyil. Yəni gerçəkdə bu göndərişlərin həcmi bank köçürmələri əsasında tərtib olunan rəsmi statistikanın verdiyi məlumatlardan bir neçə dəfə çoxdur.

Bu dediklərimiz pul köçürmələrinin texniki tərəfləridir. Məsələnin ikinci tərəfi, Rusiyanın Ukraynaya hərbi təvəvüzündən sonra baş verən proseslərlə bağlıdır. Bu müharibə nəticəsində Qərbin Rusiyaya tətbiq etdiyi sanksiyaların sayı artıq 20 minə yaxınlaşır. Bu sanksiyaların böyük əksəriyyəti Rusiyanın iqtisadiyyatını iflic halına salmağı hə-

dəfləyib. Artıq həmin sanksiyalar gerçəkdən Qərbin gözləntilərini doğrultmağa başlayıb.

Bütün dünyada olduğu kimi, Rusiyada da iqtisadiyyatın onurğa sütununu kiçik və orta biznes təşkil edir. Azərbaycanlıların da böyük əksəriyyəti bu ölkədə məhz kiçik və orta biznes fəaliyyəti ilə məşğuldurlar. Rusiyadan Azərbaycana pul göndərişlərinin həcmnin azalmasına ciddi təsir edən əsas amillərdən biri də Qərbin sanksiyaları nəticəsində rus rublunun dəyərdən düşməsidir. Bütün bu baş verənlərin fonunda Rusiyadan Azərbaycana pul göndərişlərinin həcmnin azalması təbiiirdir".

☐ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

Neftin 2024-də qiyməti-Azərbaycan yenə qazanacaq

Bu gün neftin qiymətlərinin bir barel üçün 80-85 dollar səviyyəsində olması bütün neft hasil edən ölkələrə sərf edir

“Rusiya 2024-cü ildə Brent markalı neftin bir barelinin 80-85 dollar diapazonunda olacağını gözləyir”. Bunu Rusiya baş nazirinin müavini Aleksandr Novak bildirib.

"Biz Rusiya Federasiyasının Energetika Nazirliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən müxtəlif analitik agentliklərin və analitik xidmətlərimizin hesablamalarından da istifadə edirik. Düşünürük ki, gələn il "Brent"-in qiymətlərindəki dalğalanmaların diapazonu 80-85 dollar/barel civarında ola bilər. Bu, gələn il üçün sosial-iqtisadi inkişaf proqnozunu formalaşdırarkən nəzərə alınan rəqəmlərdir", - Novak "Rossiya 24" telekanalına müsahibəsində bildirib.

“Fitch Ratings” beynəlxalq reyting agentliyi də 2023-2024-cü illər üçün “Brent” markalı neftin orta qiyməti üzrə proqnozunu artırıb. 2024-cü ildə qiymətin 80 dollar səviyyəsində olacağı ehtimal edilir.

Xatırladaq ki, bu yaxınlarda “Bloomberg” nəşri analitiklərin növbəti il üçün proqnozlarını dərc etmişdi. Bildirilmişdi ki, gələn il qiymətlərin yüksəlməsi ehtimalı var. Məlumata görə, ABŞ-ın beş əsas investisiya bankının 2024-cü ildə “Brent” markalı neftin qiyməti ilə bağlı

proqnozu indiki 76,6 dollar/barel səviyyəsi ilə müqayisədə orta hesabla 85 dollar/barel təşkil edir. Analitiklərin neftin qiyməti ilə bağlı proqnozları ötən ilə müqayisədə daha ehtivatlılıq olub.

Analitiklər düşünürlər ki, neftin qiymətinə bir sıra siyasi və iqtisadi amillər təsir edəcək. Yaxın Şərqdə artan gərginlik, o cümlədən Qırmızı dənizdə gəmilərə hücumlar və İranın mümkün təsirinin artması, Venesuela və Qayana arasında neft hasilatını və yüksək qiymətləri təhdid edə biləcək mübahisə, neft hasilatının artması ilə OPEC+ strategiyasında

mümkün dəyişiklik qiymətlərin aşağı düşməsinə və enerji şirkətləri üçün müvəqqəti çətinliklərə səbəb ola bilər. Bundan əlavə, ABŞ-da şist neft hasilatının rekord həcmdə artmasını nəzərə almağa dəyər ki, bu da OPEC+ kartelində iştirak edən ölkələrin hasilatı azaltmaq səylərini heçə endirir. Dolların zəifləməsi dünya bazarlarında neftin qiymətini aşağı salır və bu da öz növbəsində beynəlxalq tələb artmasına səbəb ola bilər.

İqtisad elmləri doktoru, professor Fikrət Yusifov dedi ki, bir çox analitiklər gələn il neftin qiymətlərinin 80-85 dollar səviyyəsində olacağını

na dair proqnozlar səsləndirir və onların düzgün olduğunu əsaslandırmağa çalışırlar: “Unutmaq lazım deyil ki, bu gün dünyada neftin ətrafında gedən proseslər o qədər siyasiləşdirilib ki, neft artıq iqtisadi və ya enerji aləti deyil, siyasi alət kimi qarşımızdadır. Bu gün dünya dəyişir. Rusiya-Ukrayna müharibəsi, HƏMAS-İsrail hərbi toqquşması növbəti il də dünya siyasət meydanında hansı dəyişikliklər başa verməsinə gətirib çıxaracaq? Dünyanın neft ehtiyatlarının böyük bir hissəsinin olduğu Yaxın Şərq bu gün bant çəlləyi ni xatırladır. Bu regionda indi

baş verən hadisələr növbəti ildə hansı istiqamətdə inkişaf edəcək? Buna heç kim təminat verə bilməz. Çünki sadalanan bütün bu hadisələrin dünya neft bazarına birbaşa və dolayı təsirləri mümkündür.

Bu gün neftin qiymətlərinin bir barel üçün 80-85 dollar səviyyəsində olması bütün neft hasil edən ölkələrə sərf edir. Hətta öz xərclərini artıq çoxdan bir barel üçün 70 dollar səviyyəsindən yuxarı yüksəltmiş Səudiyyə Ərəbistanı üçün də bu qiymətlər əlverişli hesab olunur. Lakin 2024-cü ildə nələr baş verəcək? Qiymətlər bu səviyyəsi qorunub saxlanılacaqmı? Bu az inandırıcı görünür. Söylənilən bu fikirlərlə növbəti ildə neftin qiymətlərinin yalnız azalacağına işarə etmək istəmirik. Əksinə, gələn il bu qiymətlərin kəskin azalması qədər də kəskin artması şansları var. Hər şey dünya çapında siyasi müstəvidə baş verən hadisələrin hansı axarla getməsindən asılı olacaqdır. Azərbaycanın növbəti il Dövlət büdcəsindəki bütün hesablamalar neftin bir barel üçün 60 dollar səviyyəsində götürüldü. Hesab edirik ki, bu qiymətlərin təhlükəsiz bir səviyyəsidir və seçim doğrudur".

Neft Araşdırmaları Mərkəzinin rəhbəri İlham Şaban

İl üçün neftin qiymətinin həтта 91 dollar olacağı ehtimal edilir. Ekspert növbəti il üçün neftə olan tələbatın artacağını, gündəlik 102 milyon barel proqnozlaşdırıldığını qeyd etdi. Bu 2023-cü ilə müqayisədə artıq olacaq. Neftə tələbat kifayət qədər yüksək həcmədə olduğundan qiymətlərin enməsi deyil, "Brent" markı neftin qiymətinin 83 dollar ətrafında olacağı proqnozlaşdırılır. Sentyabr ayında verilən proqnozlarda isə qiymətin builkindən aşağı olacağı deyilirdi. Bugünlərdə isə proqnoz dəyişdi. Hazırda bazarada neft kifayət qədər tələbat var".

İ.Şaban vurğuladı ki, OPEC+ strategiyasında mümkün dəyişiklik, Yaxın Şərqdəki gərginlik və s. geosiyasi amillər nəinki neft, neft məhsullarının qiymətinə də təsir edir: "Bildiyimiz kimi, Çindən sonra Rusiya neftini ən çox Hindistan alır. Hindistanda çox yaxşı neftayırma zavodları var. Neft məhsulları Qırmızı dəniz vasitəsilə Avropa bazarına ixrac edir. 9-12 gün yol qət etmək ciddi xərc tələb edir. Bu da təbii ki, neft və neft məhsullarının qiymətinə təsir edir. Siyasi, hərbi gərginliklər enerji daşıyıcılarının qiymətinə hər zaman təsir edən amil olub. Neftin qiyməti artan kimli enerji inflyasiyası olur, yəni mal və xidmətlərin qiyməti də qalxır. Biz də idxalçı olduğumuz üçün neftin qiymətinin 75 dollar ətrafında olması daha sərfəlidir".

☐ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

Dekabrın 27-də Prezident İlham Əliyev 2024-cü ildə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun büdcəsini, həmçinin vəsaitindən istifadənin əsas istiqamətləri (proqramı) və investisiya siyasətini təsdiq edən fərman imzalayıb. Fərmana əsasən, 2024-cü il üzrə fondun investisiya portfelinin proqnozlaşdırılan məcmu dəyəri (ortaçəkili həcmi) 52,6 milyard ABŞ dollarına bərabər olacaq.

Fərmanla Neft Fondunun 2024-cü il büdcəsinin gəlirləri 12 milyard 73 milyon 255,5 min manat, xərcləri isə 12 milyard 900 milyon 232,5 min manat məbləğində təsdiq edilib.

Hesablama Palatasının Neft Fondunun 2024-cü il büdcə layihəsinə verdiyi rəydə bildirilir ki, 2024-cü il üçün fondun büdcəsinin baza göstəricisi olan 1 barrel neftin orta illik ixrac qiyməti növbəti il üçün 60,0 ABŞ dolları, qazın Avropa Hub qiyməti 1000 kub metr üçün 511,0 ABŞ dolları (BP tərəfindən təqdim edilən məlumatlara əsasən), Azərbaycan manatının ABŞ dollarına qarşı orta illik məzənnəsi dövlət büdcəsi ilə eyni səviyyəsində götürülüb.

Cari il üçün təsdiq edilmiş fondun ilkin büdcəsi ilə müqayisədə "Azəri-Çıraq-Günəşli" yatağı üzrə hasilatın həcmi azalmasına və "Şahdəniz" yatağı üzrə qaz hasilatının təxminən eyni olmasına baxmayaraq, xam neftin satış qiymətinin 10 dollar artıq nəzərdə tutulması, idarəetmə gəlirlərinin isə idarə edilən vəsaitin həcmi və gəlirlilik faizinin də artması ilə təxminən 2,0 dəfə artıq olması fondun 2024-cü il büdcəsinin 2023-cü il ilkin təsdiq olunmuş büdcəsinə nəzərən (3 milyard 82,3 milyon manat) 34,3 faiz artıq, transfert həcmi isə tarixi maksimum həddində nəzərdə tutulması ilə fondun büdcəsinin kəsirlə (-827,0 milyon manat) formalaşmasının proqnozlaşdırılmasına şərait yaradıb.

Dövlət Neft Fondunun növbəti il üçün proqnozlaşdırılan gəlirləri cari ilin düzəldilmiş proqnozlaşdırılan gəlirlərindən təqribən 1,4 dəfə, gözlənilən icra göstəricilərindən isə 1,6 dəfə az nəzərdə tutulub. Fərmana əsasən, fondun büdcə gəlirləri 2022-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən 4 milyard 793,3 milyon manat və ya 28,4 faiz, 2023-cü ilin təsdiq olunmuş büdcə gəlirindən 4 milyard 264,2 milyon manat və ya 26,1 faiz, 2023-cü ilin gözlənilən icra göstəricisindən isə 6 milyard 766,3 milyon manat və ya 35,9 faiz azdır.

Neft pullarımızın 65 faizini dollarla saxlamağa qərar verildi

Ekspert: "Dollara alternativ yalnız qızıl ola bilər"

Cari ilin 9 ayı üzrə fondun büdcə gəlirlərinin 91,1 faiz, büdcə xərclərinin 30,3 faiz icra olunması, müvafiq tarixə xam neftin xalis mədaxil qiymətinin (78,6 ABŞ dolları) ilkin proqnozlaşdırılan (60,0 ABŞ dolları) məbləğdən 18,6 ABŞ dolları yuxarı olması fondun aktivlərinin cari ilin əvvəli ilə müqayisədə (49 milyard 33,6 milyon ABŞ dolları) 6 milyard 490,3 milyon ABŞ dolları və ya 13,2 faiz artaraq 55 milyard 523,8 milyon ABŞ dollarına (151,7 milyon ABŞ dolları büdcədənkenar xərclər nəzərə alınmaqla) çatmasına şərait yaradıb. Fondun gəlir və xərclərinin 9 aylıq icrasının həcmi, həmçinin xam neftin xalis mədaxil qiymətinin büdcədə nəzərdə tutulan proqnoz qiymətlərinə nisbətə artıq olması, fondun əsas gəlir mənbəyi hesab edilən mənfəət neftinin və qazın satışından ilin sonuna təsdiq ilə müqayisədə gözlənilən daxilolmalarda 2 milyard 516,6 milyon manat və ya 21,4 faiz artıq olması hesabına ilin sonuna fondun gəlirlərinin təsdiqlənən büdcəsindən artıq icra edilməsi gözlənilir.

Təsdiq olunmuş büdcəyə əsasən, 2024-cü ildə Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə olunmasından əldə edilən gəlirlərin 1 milyard 842,3 milyon ABŞ dolları və ya 3 milyard 131,9

milyon manat olması proqnozlaşdırılır ki, bu da manat ifadəsi ilə 2022-ci ilin müvafiq icra göstəricisindən (3 milyard 613,8 milyon manat zərər) 6 milyard 745,8 milyon manat çoxdur. 2023-cü ildə Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə olunmasından əldə edilən gəlirləri ilkin olaraq 2 faiz və ya 1 milyard 590,0 milyon manat proqnozlaşdırılıb, lakin sonradan bazarda baş verən prosesləri nəzərə alaraq düzəldilmiş büdcədə gözlənilən gəlirlilik 4,5 faiz olaraq müəyyənləşdirilib. Lakin 9 aylıq icra göstəricilərinə əsasən vəsaitlərin idarə olunmasından 2 milyard 651,1 milyon manat və ya 3,1 faiz gəlir əldə olunub.

Palata qeyd edir ki, fond əksər regionların maliyyə bazarlarında iştirak məqsədilə müxtəlif valyutalara ifadə olunan aktivlərə investisiyalar edir ki, bu da məzənnə dəyişikliyinə yaranan fərqlə nəticələnir: "Məzənnə dəyişikliyinə volatil olmasını nəzərə alaraq aktivlərin valyuta məzənnəsinin dəyişməsinə təsirini minimuma endirmək məqsədilə fondun valyuta strategiyasının daha da təkmilləşdirilməsinin zəruriliyini qeyd edirik. Bu ilin 9 ayında fondun büdcədənkenar xərcləri 151,7 milyon ABŞ dolları təşkil edib. O cümlədən qızıl üzrə 159,3 milyon

ABŞ dolları gəlir əldə edilib, valyuta məzənnələrinin dəyişməsinə yaranan fərq üzrə xərc isə ümumilikdə 311 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Valyutalar üzrə mənfəet gəlirlilikdə əsas payı avro (97,8 milyon ABŞ dolları), yapon yeni (93,2 milyon ABŞ dolları) və türk lirası (54,9 milyon ABŞ dolları) portfelleri üzrə olub.

Fondun 2021-2023-cü ilin 9 ayı üzrə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinə yaranan fərq göstəricilərinə əsasən 2021-ci ildən hesab tarixinə kimi bu göstəricilər üzrə fondun zərəri 3 milyard 756,5 milyon manat və ya 2 milyard 209,7 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Xərclərin böyük əksəriyyəti üç valyuta üzrə olub və zərər illərlə davam edib. Belə ki, 2021-ci ildə zərərin 94,9 faizi, 2022-ci ildə 63,2 faizi, 2023-cü ilin 9 ayında isə 79,1 faizi Avro, yapon yeni və türk lirası üzrə yaranıb. Fondun müxtəlif valyutalara investisiya qoymaqla öz valyuta riskini diversifikasiya etməyə çalışdığı müşahidə edilsə də, portfelə daxil olan bezi valyutalar üzrə uzun müddət fondun baza valyutası olan ABŞ dollarına nisbətə əhəmiyyətli dəyər itirməsi halları, büdcədənkenar xərclərlə bağlı risklərin minimumlaşdırılması məqsədilə fondun investisiya siyasətində və müxtəlif valyutalar üzrə əməliyyatların təkmilləşdiril-

məsi istiqamətində əlavə tədbirlərin görülməsinə ehtiyac olduğunu qeyd edirik".

Qeyd edək ki, 2024-cü il üçün Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsi ilə bağlı gəlirliliyi 3,5 faiz proqnozlaşdırılıb. 2023-cü ilin 9 ayı üzrə Dövlət Neft Fondu vəsaitlərinin idarə edilməsindən 1 milyard 559,5 milyon ABŞ dolları və ya 2 milyard 651,1 milyon manat məbləğində reallaşdırılmamış gəlir əldə edib. Fondun 2023-cü il üzrə qəbul edilmiş investisiya siyasətinə əsasən investisiya

Onun Avropa İttifaqı kimi böyük iqtisadi birləşmə valyutası olması belə dollarla rəqabətdə irəli çıxmasını təmin edə bilməyib. Yəni də dollar dünyada ən güvənli valyuta olaraq qalmaqdadır. Nədən? Çünki bütün dünyada istər fiziki şəxslərin, istərsə də mərkəz bankların əsas yığım valyutası dollardır. Hazırda dünya ölkələrinin valyuta ehtiyatlarının 60 faizi dollardadır. Hətta Rusiyanın son vaxtlar xüsusilə dollara əvəz kimi təbliğ etməyə çalışdığı yuana vətəni olan

Çində də ehtiyatların mühüm hissəsi dollarda saxlanılır".

Ekspert bildirir ki, global ticarətin 80 faizi dollarla reallaşdırılır: "Dünyada valyuta ticarətinin 88 faizində dollar iştirak edir. Eyni zamanda hələ də dünyada petrodollar sistemidir. Bu sistemin içində olan hər bir tərəf dolları sevməyə belə, ondan asılıdır, ondan istifadə etməlidir. Bu o deməkdir ki, nə satırsan sat, kotirovkası dollarla hesablanacaq. Hətta qızıl-valyuta ehtiyatlarının mühüm tərkib hissəsi olan qızılın dəyəri belə dollarla hesablanır. Yalnız Avropa İttifaqı ölkələrinin bir-biri ilə qarşılıqlı ticarətinin 65 faizi avro ilə reallaşır, Aqalan bütün ticarətlər dollarla həyata keçirilir. Yeni Azərbaycanın valyuta ehtiyatlarının 65 faizinin dollarla ifadə oluna aktivlərdə saxlanması reallıqdan doğan vəziyyətdir. Bu vəziyyəti dəyişmək istəsək, yeganə seçim qızıl ola bilər. Düşünürəm ki, qızılın investisiya portfelində payının artırılması pis olmazdı. Xüsusilə gələn ildən FED-in uçot dərəcəsini azaltması ilə dolların digər valyutalara nəzərən ucuzlaşması gözlənilirsə, ehtiyatların bu valyutada olan hissəsinin bir qismini qızılla əvəz etmək daha doğru yanaşma olardı".

□ **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

COVID-19-un ABŞ-də qeydə alınan yeni ştamminin Azərbaycanda yayılması haqqında heç bir məlumat yoxdur.

Bunu "Report"a açıqlamasında Səhiyyə Nazirliyinin mütəxəssis-eksperti, **infeksionist Təyyar Eyvazov** deyib.

İnfeksionist yeni ştamla bağlı bildirib ki, yeni "JN.1" ştammi omikronun alt növüdür: "Sələfi olan "Pirola" ştammindən yalnız yoluxuculuq sürətinə görə fərqlənir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı hələlik bu alt növü maraq kəsb edən variant kimi dəyərləndirir. Onun daha ağır xəstəlik halları törəməyi təsdiq olunmur. Əksinə, son zamanlar bezi ölkələrdə yoluxma hallarının sayında artımların olmasına baxmayaraq, ölüm hallarında azalma müşahidə edilir. Virusun bu alt növünün Azərbaycanda yayılması haqqında heç bir məlumat yoxdur".

Qeyd edək ki, 2019-cu ilin sonunda Çində ortaya çıxdıqdan sonra bütün dünyaya yayılan və milyonlarla insanın ölümünə səbəb olan COVID-19 pandemiyası insanları indi də "JN.1" variantı ilə təşvişə salıb.

Yeni variantla bağlı dünyanı xəbərdar edən Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) Hindistanda "kəşf edilən" və əslində COVID-19-un "yeni" virus variantı olan "JN.1"-in sürətlə yayıldığını açıqlayıb.

İndiyədək Fransa, ABŞ, Çin, Sinqapur, Kanada, İngiltərə və İsveçdə yoluxmaların sayının sürətlə artdığı, "JN.1" variantının bu ölkələrlə yanaşı 41 ölkədə aşkarlandığı qeyd edilib. Digər tərəfdən, ABŞ-ın Xəstəliklərə Nəzarət və Qarşısının Alınması Mərkəzləri rəsmi olaraq elan etdi ki, ABŞ-da mövcud halların 44 faizindən çoxu "JN.1" variantıdır.

ÜST-nin məlumatında bildirilib ki, ABŞ-da COVID-19-un "JN.1" variantına yoluxma son iki həftədə iki dəfə artıb, ölkədə virus infeksiyasına yoluxanların 44 faizində məhz bu ştam aşkarlanıb, xəstəxanada müalicəyə götürülənlərin sayında 10,4 faizlik artım var. Əsas səbəb kimi də amerikalılarda vaksinasia prosesində aktivliyin azalması göstərilir. Qeyd edilib ki, hazırkı COVID-19 peyvəndləri "JN.1" və SARS-CoV-2-nin digər dövriyyədə olan variantlarından ciddi xəstəlik və ölümdən qorumağa davam edir.

"O əjdahadan" Azərbaycanda hələ yoxdur

COVID-19-un yeni ştammi sürətlə yayılmaqdadır; rəsmilər deyir ki...

Açıqlamada infeksiyalara və ciddi xəstəliklərə qarşı tədbir görülməsinə çağırış edilib və ehtiyat tədbirləri arasında insanların sıx olduğu, qapalı və ya zəif havalandırılan yerlərdə maska taxmaq, mümkün qədər təhlükəsiz məsafə saxlamaq, əlləri mütəmadi olaraq yumaq, yeniliklərdən xəbərdar olmaq daxildir. Ağır xəstəlik riski yüksək olanlar üçün COVID-19 və qripə qarşı peyvəndlər. Xəstəliyin simptomları olanlar üçün testlər də daxil edilib. "JN.1" əvvəllər BA.2.86 alt törəmə variantlarından biri kimi öyrənilib.

Virusun sürətlə yayılmasına gəldikdə, "Financial Times" (FT) yazır ki, yeni COVID-19 "JN.1" variantının yayılması amerikalıların peyvənd olunmağa maraq göstərməmələridir. Qəzet ABŞ Xəstəliklərə Nəzarət və Qarşısının Alınması Mərkəzlərinin (XNQAM) hesablamalarına istinadən qeyd edir ki, "omikron" ştamminin alt variantı hazırda ölkədə koronavirus infeksiyası hallarının 44 faizdən çoxunun səbəbidir. Həmçinin məlumatda qeyd olunur ki, dekabrın 22-nə olan statistikaya görə, ABŞ-da böyüklərin təxminən 18 faizinə yenilənmiş COVID-19 peyvəndi vurulub.

"JN.1"-də də tənəffüs yolları xəstəliklərinin simptomları, yüngül qızdırma, burun tutulması və boğaz ağrısı kimi əlamətlər müşahidə olunduğu açıqlanıb. ÜST-nin açıqlamalarına görə, bu günə qədər yoluxan şəxslərdə vaxtilə müşahidə edilən ciddi tənəffüs və çox ciddi tənəffüs çatışmazlığı hallarına rast gəlinməyib.

Doğrudur, koronavirusun bu yeni ştammi Azərbaycanda aşkarlanmayıb. Lakin ölkəmizdə də aşkarlanması qaçılmaz ola bilər.

Mövzu ilə bağlı tanınmış infeksiionist Mərdan Əliyev "Yeni Müsavat"a danışdı: "Məlum olduğu kimi, yeni ştam ABŞ-da, Çində, Hindistanda və Avropanın bezi ölkələrində yayılıb və sürətli yoluxma qabiliyyətinə malikdir. Zəti bu ştam ilk aşkarlanan dövrdə Bu ÜST onun yoluxdurucu qabiliyyətinin yük-

sək olduğunu və buna görə də ehtiyatlı olmaqla bağlı bir xəbərdarlıq etmişdi. Sonrada da gördük ki, bu ştam həqiqətən də bir neçə ölkədə sürətlə yayıldı. "JN.1" patogenliyi aşağı olan, simptomları qripə bənzər ştamdır. Yeni ən azından belə olduğu güman edilir. Çünki onun xüsusiyyətləri hələ öyrənilməyib. Beləliklə, patogenliyinin aşağı olması onu deməyə əsas verir ki, yoluxma zamanı xəstəlik yüngül keçəcək. Bu baxımdan hesab edirəm ki, bu virusla bağlı təşviş ehtiyac yoxdur və eğer virus ölkəmizdə də aşkarlanarsa, xəstəxanaların yüklənməsinə səbəb olmayacaq".

İnfeksionist qış mövsümündə qrip və koronavirus xəstəliklərindən qorunmağın yolu haqda da danışdı: "Hələ ki, koronavirusun "JN.1" ştammi Azərbaycanda və yaxud bizə qonşu ölkələrdə, o cümlədən Türkiyədə, Rusiyada və digər ölkələrdə aşkarlanmayıb. Əgər virus ölkəmizə də gəlsə, bu yaz mövsümünə təsadüf edə bilər və həmin dövrdə də problem olacağını düşünürəm. Çünki orqanizmi bu virusu artıq tanıyır, ölkədə artıq kollektiv immunitet formalaşıb. Ona görə də bir problem olmayacağını düşünürəm. Bununla belə, hər zaman vi-

rusdan qorunmaq üçün tədbirlər görməliyik. Məlum olduğu kimi, hazırda COVID-19-la yanaşı qrip, qızılca xəstəliyi də var. COVID-19 və qrip xəstəliyi ilə bağlı qorunmaq üsulları eynidir - maskalardan istifadə olunmalı, sosial məsafə saxlamalı, əl gigiyenasına əməl olunmasına diqqət edilməlidir. Xüsusən marşrut avtobuslarında, xəstəxanalarda olarkən maskalardan istifadə etmək lazımdır. Bu bizi xəstəliklərdən qoruyur. Risk qrupuna daxil olan şəxslər üçün bu tövsiyələr xüsusi olaraq vacibdir. Qeyd edim ki, risk qrupuna daxil olan şəxslər könüllü şəkildə həm koronavirus, həm də qripə qarşı peyvənd oluna bilərlər. Bildiyiniz kimi, ölkədə artıq qripə qarşı da peyvənd olunur. Qidalanma məsələsinə gəldikdə isə təbii qidalanma, meyvə-tərəvəz, bitki tərkibli qidalanmaya daha çox üstünlük verilməsi, mümkün qədər şirniyyatlardan, uzaq olmaq tövsiyə olunur. Həmçinin zərərli veridşlərdən qaçmaq lazımdır. Sağlam həyat, sağlam qidalanma orqanizmdə immunitet yaradır ki, bu da bizi xəstəliklərdən qoruyur və yaxud xəstəliyə yoluxarıqsa, onu yüngül keçirməyimizə səbəb olur".

✎ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

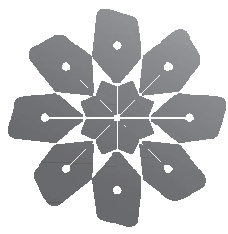
Yeni il tətilində virusdan necə qorunmalı?

Dünya ölkələrində COVID-19 virusunun "JN.1" ştammi yayılıb. Bu barədə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) məlumat yayıb. Bildirilib ki, bu ştam diqqətə alınması vacib virusdur. Hələ ki bu virus əhalisi çox olan ölkələrdə - Hindistan, Çin və ABŞ-da aşkar edilib. "JN.1" ştamminin yayıldığı ABŞ-da xəstə sayının artması qaçılmazdır. Nəzərə almaq lazımdır ki, sabahdan ölkəmizdə bayram tətili başlayacaq. Belə olan halda kütləvi istirahətlərə gediləcək, rayonlara, hotellərə üz tutanlar çox olacaq.

Maraqlıdır, yeni ştamdan qorunmaq üçün nə edilməlidir? Yenidən vaksinlənməyə ehtiyac varmı?

Professor, tibbi ekspert Adil Qeybullayev baxibər.com-a açıqlamasında qeyd etdi ki, COVID-19 pandemiyası artıq bitib. Bu pandemiyanın yenidən baş verməsi mümkün deyil. Çünki infeksiya zənciri qırılıb, xeyli insan vaksin olunub və yoluxduğu üçün immunitet yaranıb. Ancaq mutasiya davam edir: "Mutasiya ştamlarının müəyyən epidemik ocaqlar yaratdığı göz qabağındadır. Bu səbəbdən də mümkün qədər qorunmaq tələb olunur. Karantin qaydalarına əməl olunmalıdır. İnsanların kütləvi toplaşdığı yerlərdə maska taxılması məsləhətdir. Xəstə şəxslərin insanların sıx toplaşdığı yerdə olmaması daha uyğundur. Bundan əlavə, insanlar gigiyenik qaydalara əməl etməlidir".

Həmsöhbətimiz hesab edir ki, yeni "JN.1" ştamminin ölkəmizdə də yayılması realdır. Ancaq bu virusun elə də böyük formada olacağı gözlənilmir: "Hazırda Azərbaycanda JN.1 adlı virusa tutulan yoxdur. Bununla bağlı Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən məlumat verilməyib. Belə bir stiuasiya yaranarsa, mütləq xaricdən gələnlər yoxlanmalıdır. Əvvəlki kimi vaksinasiyaya ehtiyac yaranacaq. Burada da hər infeksiyadan necə qorunurdussa, həmin təlimatlara əməl etməliyik. Məsələn, maskadan istifadə etmək, məsafə gözləmək, əllərimizi təmiz saxlayaraq tez-tez yumaq və s. Böyük narahatlığa isə əsas yoxdur".

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədlanın İnkişafı
Agentliyi**

Dini və milli tolerantlıq, millətlərarası münasibətlərin inkişaf etdirilməsi

“Bəli, mən özümü revanşist hesab edirəm və ömrümün son saniyəsinə qədər belə yaşayacağam”. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bunu erməni Apostol Kilsəsinin Təvəş yeparxiyasının rəhbəri arxiyepiskop Baqrat Qalstanyan kilsədə çıxışında deyib. Arxiyepiskop xütbəsində qeyd edib ki, revanşizm erməniləri nə mənəvi, nə əxlaqi, nə də fiziki mənada qarət etmək məqsədi daşıyır. “Bu, daim diz çöküb sürünmək deyil, əksinə, ayağa qalxıb Rəbbimizin hüznündə durmaq və ona ”yer üzündə Sənin işini görmək üçün imanımı artır” demək üçündür. Və düşüncəliyə ki, bununla biz yer üzündə Tanrının işini, ədalətin, həqiqətin və xilasın bərpasını edirik. Bəli, bu, qisas yoludur. Evinizi bərpa etməyin başqa hansı yolu var?”, - deyər erməni din xadimi sual edib. Baqrat Qalstanyan çıxışında qeyd edib ki, bir neçə il əvvəl “artsax”da hamı xoşbəxt yaşayırdı, yaşlı-küçük ziyarətə gedirdi. Bizim üçün bu, qazanılmış bir şirinlik idi və belə də olmalıdır”, - deyər erməni din xadimi qeyd edib.

İllərdir ki, erməni kilsəsi din adı altında öz radikal, çirkin, revanşist münasibətini ortaya qoyur. Eyni zamanda Ermənistanın qonşuları ilə sülh sazişi imzalanmasına hər vaxt mane olur. Qarabağ münaqişəsinin davam etdiyi otuz il ərzində də erməni kilsəsinin mövqeyi daima bu münaqişəni dinlərin toqquşması, xristianların sıxışdırılması və dini zəmində münaqişənin daha da dərinləşdirilməsindən ibarət olub. Erməni dindarları hər fürsətdə dini siyasəti vasitə kimi istifadə edərək, Azərbaycana müxtəlif şəkildə böhtanlar, iftiralar atıblar.

Erməni kilsəsinə, onların riyakar dindarlarına necə cavab verilməli, kimlər bunu et-

məlidir? Sülh danışıqlarının aparıldığı, ermənilərlə birgə yaşayışa çağırışların edildiği dövrlərdə erməni kilsəsinin bu cür bəyanatları bunu düşünməyə əsas verir. Ermənilərdən hər zaman revanşist addımlar gözləmək olar...

Araşdırmaçı jurnalist, ilahiyyatçı Rəşul Mirhəşimli mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a dedi ki, kilsələr tarixin bütün dövrlərində ermənilərin həyatını formalaşdıran və yönləndirən əsas güc olub: “Azərbaycan ərazilərində və Türk dünyasında törətilən qətləmlər və soyqırımlara baxdıqda bir daha aydın olur ki, ermənilər öz taleyi ilə kilsənin taleyi arasında fərq qoymur və kilsəni bir araya gəl-

Din və tolerantlıq

ÜSAVAT
N 236 (8372) 29 dekabr 2023

Erməni kilsəsinin növbəti riyakarlığı

Rəşul Mirhəşimli: “Beynəlxalq tədbirlərə qatılan din xadimləri səfərbər olmalıdır”

mənin, kimliklərini qoruyub saxlamağın əsas səbəbi kimi qəbul edirlər. Bu, 1918-20-ci illərdə azərbaycanlılara qarşı törədilən soyqırımlarda da belə olub, 1988-ci ildən başlayan Ermənistanın işğal aktları zamanı da.

Azərbaycan 30 ildən artıq erməni işğalı altında olan tarixi torpaqlarını azad etdikdən sonra Ermənistanda revanşist işğalçı qüvvələri bir araya toplamaq üçün yenidən kilsənin rolunu qəbul etməyə çalışırlar. Baqrat Qalstanyanın çıxışları da bu

zəmin üzərində qurulub. İşğalçılıq heç bir dinin çağırışlarında prioritet ola bilməz. Heç bir səmavi din insanları zalım olmağa, başqalarına məxsus olanları onların əlinə zorla almağa çağırır. Sadəcə olaraq, erməni toplumunun “dindarlığı” erməni xisləti ilə zühur edir. Tarix sübut etdi ki, bu erməni xəstəliyinin zamanın heç bir kəsimində sağlana bilməyəcək. Məğlub olduqda özlərini məzlum göstərərək, riyakar bir libasa bürünməyə, özlərinin olmayan tor-

paqlarına təcavüz edəndə isə vandallığın ağla gəlməyən nümunələrini ortaya qoymaq erməni xislətinin əsl simasıdır. Bir din xadimi onun xalqının olmayanına sahib çıxmağa çağırışlar edəndə ilk növbədə öz mənsub olduğu dinin ehkamlarına qarşı çıxır”.

İlahiyyatçı əlavə edib ki, “Böyük Ermənistan” xülyasını reallaşdırmaq istəyən erməni kilsəsi və ruhaniləri əvvəlcə intellektual hazırlıqlara keçərək, diplomatik təşəbbüslərlə fəaliyyətlərini

genişləndiriblər: “Çox təəsüf ki, son 30 ildə beynəlxalq təşkilatlar, dünya ictimaiyyətinin bir qismi erməni yalanlarına inanıblar, bir çox hallarda isə haqlı deyil, işğalçı Ermənistanın yanında yer alıblar.

Bizim dini inancımız, iman gətirdiyimiz Qurani-Kərimin hikməti “Sizi çıxardıqları yerdən siz də onları çıxarın” ilahi dərslərini öyrədir. Bu inanca söykənən xalqın iradəsi və Ordumuzun gücü ilə işğal altında olan tarixi Azərbaycan torpaqlarını azad edib, xalqımızın Qarabağ həsrətinə son qoymuşuq.

Ermənilərin Azərbaycana qarşı apardığı işğalçılıq siyasətinə bu dövləti özünə Vətən sayan hər kəs cavab verməlidir. Bu işdə dövlət strukturlarının imkanları daha genişdir. Eyni zamanda beynəlxalq tədbirlərə qatılan din xadimləri, diaspor təşkilatları erməni təbliğatına qarşı tutarlı cavablar vermək üçün səfərbər olmalıdır.

Görünən budur ki, erməni yalanları heç zaman susmayacaq, bundan sonra da öz toplumlarında gələcək nəsillərin beyinlərini zəhərləmək üçün xislətlərinin imkan verdiyi bütün vasitələrdən istifadə edəcəklər.

Tarixən bizim unudqanlığı-mız ermənilərin yeni-yeni işğal planlarının üzə çıxarmalarına meydan oldu. Heç olmazsa, tarixdən dərslər alaraq, bundan sonra yanılmayaq”.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Afaq MİRAYIQ

Bakıda mənzil almaq problemi

Son vaxtlar Bakı və Bakı ətrafı ərazilərdə daşınmaz əmlakların alış və kirayə qiymətləri bahalaşmağa başlayıb. Bu proses həttə kirayə evlərin də qiymətinə kifayət qədər təsir göstərmişdir. Bakının mərkəz hissələrində və mərkəzə yaxın ərazilərdə kirayə qiymətləri daha bahadır. Qiymət bahalaşması Səbəyev, Yasamal, Nərimanov, Nəsimi, Xətai və Nizami rayonlarında daha çox müşahidə olunur. Ötən il müqayisədə bu ərazilərdəki aylıq kirayə qiymətləri 100-150 manat artıb.

Kirayə evlərin qiyməti 100-150 manat artıb

Bakının əsas kirayə ev bazarlarından biri kimi tanınan, “Neftçilər” metrostansiyasının yaxınlığında uzun illərdi fəaliyyət göstərən “Maklerlər bağı”nda müşahidələrimiz zamanı bu faktları təsdiqlədiklər.

Maklerlər deyir ki, ötən il Bakının Nizami və Xətai rayonlarında bina evlərində aylıq kirayə qiymətləri 300-350 manat olduğu halda, bu ilin ikinci yarım ilində bu qiymət minimum 400 manatdan başlayır. Həmin ərazilərdə kirayə qiymətləri artıq 500-550

manata çatıb: “Yay aylarında qiymətlər bir müddət ucuzlaşmışdı. Avqustun sonlarından isə yenidən qiymətlər bahalaşdı. Bu pro-

ses yeni təhsil ilinin başlanması ilə əlaqədar idi. Hər il belə olur. May ayından sonra evin qiymətləri ucuzlaşır, yayın sonunda ye-

nidən artır. Çünki rayonlardan olan tələbələr tətilə qayıdırlar. Amma bu ilki bahalaşma dayanmadı. Sentyabr ayından sonra mənzillərin kirayə qiymətləri yenidən bahalaşdı. Sentyabr ayı ilə indiki aylarda kirayə qiymətində 100 manatdan artıq bahalaşma var. Əvvəllər ev sahibi hansısa mənzilini bizə kirayə üçün sifariş verirdi, bir ay müştəri tapa bilməyəndə qiymətini bir az ucuz deyirdi ki, müştəri tapacaq. Amma indi həttə ev aylarla kirayəçisiz qalır, amma sahibi qiyməti ucuzlaşdırmağa imkan vermir”.

Maklerlər bildirirlər ki, qiymət artımı yeni tikililərdə daha qabarıq görünür: “Yeni tikilən hündürmərtəbəli binaların həm satış qiymətində, həm də kirayə qiymətləri daha çox bahalaşmış. Bu binalara tələbat daha çoxdur. Əksər hallarda vətəndaşlar 5 və 9 mərtəbəli binalardakı mənzillərini satın hündürmərtəbəli binalara köçürlər. Buna görə də hündürmərtəbəli binaların qiymətləri daha çox bahalaşmış. Amma 5 və 9 mərtəbəli binaların kirayə qiymətləri də ucuz deyil”.

Maraqlıdır, kirayə evlərin qiymətinin ucuzlaşmasına hansı amil mane olur? Son aylarda kirayə bazarındakı kəskin bahalaşma nə ilə əlaqədardır?

Gündəlik kirayə evlər daha çox bahalaşmış

Məsələyə münasibət bildirən əmlak üzrə ekspert Ramil Osmanlı deyib ki, gündəlik kirayə məqsədləri üçün bazara təklif olunan mənzillərin qiymətində daha çox bahalaşma var: “Tələbə və aztəminatlı ailələrin yaşayışı üçün istifadə olunan mənzillərin qiymətində isə qiymət artımı o qədər də nəzərə çarpmır. Gündəlik evlərdəki artım isə təbii bir prosesdir. Bu da bayramqabağı tələbatla əlaqədar ola bilər. Bayram ərəfəsində kütləvi tədbirlər çox olur, beynəlxalq səviyyəli tədbirlər keçirilir, buna görə də bu cür evlərə tələbat artır. Həmin ərəfələrdə ölkəyə qısamüddətli turist axını olduğu halda bu proses təbii bir prosesdir”.

Ekspert bildirir ki, bayramqabağı həttə regionlardakı kirayə evlərdə də qiymətlər bahalaşmış: “Bayram günlərində paytaxtda yaşayan insanlar regionlara axın edir və bu da rayon yerlərindəki kirayə evlərə tələbatı artırır. Ölkənin quru sərhədləri bağlı olduğu

üçün əhali əsasən rayonlarda istirahətə gedir. Bu da regionlarda evə tələbatı kəskin artırır”.

Rusiya-Ukrayna müharibəsi qiymətləri fantastik bahalaşdırıb

R.Osmanlı bildirib ki, Azərbaycanın mənzil bazarına Rusiya-Ukrayna müharibəsinin də təsiri olub: “2022-ci ildə bu təsir daha çox idi. Xüsusilə də 2023-cü ilin sentyabrında Rusiyada səfərbərlik elan olunan sonra Azərbaycanın daşınmaz əmlak bazarını heç vaxt görməmiş silklənməyə məruz qoydu. 2023-cü ildə daşınmaz əmlak bazarında qeydə alınan qiymət artımı son 23 ilin rekord qiymət artımı idi. Təxminən 30 faizə yaxın qiymət artımı oldu. Hazırda isə bu rəqəm haradansa 20 faiz ətrafındadır. Bu ilin əsas qiymət artımları isə ilin ilk 5-6 ayına təsadüf etdi. İyun ayında isə ciddi qiymət artımı olmadı. İyun ayından sonra nisbi qiymət artımı müşahidə olunmaqdadır”.

Ekspert deyir ki, bu gedişlə 2024-cü ildə ölkənin əmlak bazarında qiymət azalması gözlənilmir.

Samir ƏLİ, “Yeni Müsavat” Şəkillər müəllifidir

Elan:

Tovuz rayon Əhalinin Sosial Müdafiə Mərkəzi tərəfindən Qasimova Fatma Salman qızının adına verilmiş 12418 römrlü şəhid ailəsinin üzvü vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Mərkəzi Bankı 2024-cü ildə həyata keçirəcəyi pul siyasətini açıqlayıb. Baş tənzimləyicidən "Yeni Müsavat"a verilən məlumata görə, 2023-cü ildə tədiyə balansının başlıca komponenti olan xarici ticarət balansı profitli olub. Belə ki, ilin 11 ayında xarici ticarət balansında 15.7 milyard dollar məbləğində müsbət saldo yaranıb.

2023-cü ilin 9 ayı üzrə cari əməliyyatlar hesabının profiti isə 6.7 milyard dollar və ya ümumi daxili məhsulun (ÜDM) 12.5 faizi səviyyəsində olub. Profitli tədiyə balansı şəraitində ölkənin strateji valyuta ehtiyatları 2023-cü ilin 11 ayında 16.6 faiz artaraq 68.2 milyard dollara çatıb.

Mərkəzi Bank bildirir ki, 2023-cü ildə özünün pul siyasətini inflyasiyanın hədəf intervalına qaytarılmasına və inflyasiya gözləntilərinin sabitləşdirilməsinə yönəldib: "2023-cü ildə inflyasiyanın bütün komponentləri üzrə azalma meylli müşahidə olunub. Cari ilin noyabr ayında illik ərzaq inflyasiyası 1.5 faizə enib. Qeyri-ərzaq məhsulları üzrə qiymətlər illik 3.1 faiz artıb, xidmətlər isə son 1 ildə 4 faiz bahalaşmış. Ümumilikdə, illik inflyasiyaya 0.7 faiz bəndi ərzaq, 0.7 faiz bəndi qeyri-ərzaq, 1.2 faiz bəndi isə xidmətlərin qiymət və tariflərinin dəyişimi töhfə verib".

Arxada qoymaqda olduğumuz ildə valyuta bazarında tarazlıq inflyasiya idxalının məhdudlaşmasında xüsusi rol oynayıb. Belə ki, 2023-cü ilin ötən dövründə Mərkəzi Bankda keçirilmiş valyuta hərracının 95 faizində təklif tələbi üstələyib: "Bu şəraitdə bəzi ticarət tərəfdaşlarında məzənnənin yüksək dəyişənliyinə baxmayaraq milli valyuta öz sabitliyini qoruyub saxlayıb. 11 ayda manatın nominal effektiv məzənnəsi 19.5 faiz bahalaşmış ki, bu da idxal inflyasiyasına azaldıcı təsir göstərən faktordur".

2023-cü ildə ilk dəfə pul bazarında orta faizlər Mərkəzi Bankın faiz dəhlizi daxilində formalaşmağa başlayıb. Belə ki, 2023-cü ilin dekabr ayının ötən dövründə banklararası təminatlı pul bazarında 1-3 günlük əməliyyatlar üzrə orta faiz dərəcəsi (1D AZIR) 7.5 faiz, banklararası REPO bazarında 6-8 günlük əməliyyatlar üzrə orta faizlər (1W AINA-IB) isə 7.8 faiz təşkil edib.

Mərkəzi Bank bildirir ki, onun sterilizasiya əməliyyatları banklararası pul bazarındakı aktivliyi və orta faizlərin tənzimlənməsini dəstəkləməklə yanaşı, pul kütləsinin

izafi artımını da məhdudlaşdırıb. 2023-cü ilin 11 ayında manatla pul bazası 5 faiz, manatla geniş pul kütləsi (M2) isə 15.7 faiz artıb. Pul təklifinin artımının başlıca mənbəyi əsasən fiskal sektorun ehtiyacları üçün Mərkəzi Bankın valyuta bazarına alış-yönlü müdaxilələri olub. Əsasən alış-yönlü valyuta müdaxilələri ilə əlaqədar Mərkəzi

daha çox ölkəyə yayılması ehtimalı, Çindəki iqtisadi bərpanın əmlak bazarında hələ də davam edən problemlər nəticəsində zəif qalması qlobal iqtisadi artım gözləntilərinə mənfi təsir göstərir. 2023-cü ildə bəzi Avropa ölkələrində ressesiyanın artıq baş verməsi qlobal ressesiya ilə bağlı riskləri daha da artırır. Proqnozlar

xeyli aşağıdır. Dünya ticarətinin dinamikasına qlobal ticarətdə maneələrin artması, ötən dövrlərdə ABŞ dollarının bahalaşması təsir etməkdədir. Enerjidaşıyıcılarının dünya qiymətləri növbəti ildə də qlobal iqtisadi aktivlik, geosiyasi amillər və OPEC+ çərçivəsində qəbul edilən qərarların təsiri altında formalaşacaq. OPEC+

Bankın proqnozlarına görə, 2024-cü ildə real iqtisadi artım tempinin 3-3.5 faiz, o cümlədən qeyri-neft-qaz sektoru üzrə 5-5.5 faiz civarında olacağı gözlənilir. Növbəti ildə də işğaldan azad edilmiş ərazilərdə iri miqyaslı bərpa-quruculuq işləri iqtisadi artıma müsbət impuls verəcək. Ölkədə makroiqtisadi sabitliyin qo-

hitdə geosiyasi gərginliyin davam etməsi şəraitində sözügedən xarici faktorlar çox dəyişkən ola bilər. Qlobal iqtisadi aktivliyin azalması və ayrı-ayrı ölkələrdəki maliyyə sabitliyi risklərinin qlobal miqyasda reallaşması da müxtəlif kanallarla ölkədəki makroiqtisadi sabitliyə təsir edə bilər. Xüsusən də dünya enerji qiymətlərinin kəskin dəyişənliyi Azərbaycanın xarici şəraiti üçün təhdid yarada bilər. Məcmu tələbin izafi genişlənməsi, xərc amillərinin təsiri ilə inflyasiya gözləntilərinin artması isə inflyasiya hədəfinə nail olmaqda başlıca daxili risk mənbələridir. Mövcud meyllərin davam et-

Mərkəzi Bankın inflyasiya proqnozu: nikbinliyə əsas varmı?

2024-cü ildə Azərbaycan iqtisadiyyatının real sektorunda artımın davam edəcəyi proqnozlaşdırılır

Bankın valyuta ehtiyatları 11 ayda 18 faiz artaraq 10.6 milyard dollar keçib.

Baş tənzimləyicinin 2024-cü il üçün pul siyasətinin əsas istiqamətləri növbəti il üzrə global iqtisadiyyat və əmtəə bazarları, habelə ölkənin xarici, fiskal, maliyyə və real sektorları üzrə proqnozlar nəzərə alınmaqla işlənib: "Proqnozlara görə, növbəti ildə global iqtisadi artımın azalacağı, qlobal enerji və ərzaq qiymətlərinin sabitləşəcəyi, habelə ticarət tərəfdaşlarında inflyasiya proseslərinin səngiyəcəyi gözlənilir. Ümumilikdə, xarici şəraitin Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün əlverişli olaraq qalacağı proqnozlaşdırılır. 2024-cü il üzrə global iqtisadi artıma dair proqnozlar qlobal aktivliklə bağlı qeyri-müəyyənlik və inflyasiya ilə mübarizənin davam etməsi fonunda aparıcı ölkələrdə sərt monetar siyasətin qalması şəraitində formalaşır. Əlavə olaraq dünyada fraqmentasiyanın daha da dərinləşməsi, dövlət borcu böhranının

2024-cü ildə dünyada inflyasiya təzyiqlərinin zəif templərlə azalacağını göstərir. Beynəlxalq Valyuta Fondunun son proqnozlarına görə, dünya üzrə inflyasiyanın 2023-cü ildəki 6.9 faizdən 2024-cü ildə 5.8 faizə enəcəyi gözlənilir.

Ümumilikdə qiymətlərin gözlənilən dinamikası ilə bağlı qeyri-müəyyənlik qalmaqdadır. BVF özünün son hesabatında əmtəə qiymətlərinə təsir ehtimalı yüksək olan bəzi mənfi şoklara toxunub. Belə ki, iqlim dəyişiklikləri ilə bağlı orta temperaturun gözləniləndən daha çox artması, geosiyasi gərginliklər fonunda dünya iqtisadiyyatının bloklara ayrılması əmtəə, xüsusilə də ərzaq və enerji qiymətlərinin yenidən artmasına səbəb ola bilər. İqtisadi artımın yavaşlaması qlobal ticarətin dinamikasına da təsir göstərməkdədir. Son proqnozlara görə, dünyada ticarətdə artımın 2024-cü ildə 3.5 faiz olacağı gözlənilir ki, bu da 2000-2019-cu illərin orta göstəricisi olan 4.9 faizdən

tərəfindən xam neft hasilatının azaldılmasının uzadılması neft qiymətinə artırıcı təsir edəcək. Qlobal iqtisadi aktivliyin zəifləməsi isə dünya enerji qiymətlərinə azaldıcı təsir göstərəcək. BVF 2024-cü ildə neftin qiymətinin 80 ABŞ dolları ətrafında olacağını proqnozlaşdırır".

Mərkəzi Bankın qiymətləndirməsinə görə, 2024-cü ildə Azərbaycanın tədiyə balansının cari əməliyyatlar hesabında profit gözlənilir: "Baza ssenari üzrə son proqnozlara görə, 2024-cü ildə cari əməliyyatlar hesabının profiti 7-8 milyard dollar olmaqla ÜDM-in 9-10 faizi səviyyəsində gözlənilir. 2024-cü ildə də qlobal geosiyasi vəziyyət, əsas ixrac məhsulları üzrə dünya qiymətləri, ticarət tərəfdaşlarında makroiqtisadi durum, qeyri-potensial Azərbaycanın tədiyə balansına təsir göstərən əsas amillər olacaq".

2024-cü ildə Azərbaycan iqtisadiyyatının real sektorunda artımın davam edəcəyi proqnozlaşdırılır. Mərkəzi

runması iqtisadi artım proqnozunun reallaşmasının əsas şərtlərindən biri olaraq qalacaq. Hökumətin, beynəlxalq maliyyə-kredit təşkilatlarının və aparıcı reyting agentliklərinin də Azərbaycanı iqtisadi artımın perspektivləri ilə bağlı gözləntiləri nikbindir.

2024-cü ildə Mərkəzi Bankın pul siyasəti qiymət sabitliyinin təmin edilməsi, proqnozlaşdırılan inflyasiya və inflyasiya gözləntilərinin qəbul edilmiş dəhliz daxilində sabitləşməsinə yönəldiləcək. "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"na uyğun olaraq pul siyasətinin hədəfi növbəti ildə də illik inflyasiyanı 4 ± 2 faiz intervalında saxlamaqdan ibarət olacaq. Əvvəlki illərdə olduğu kimi növbəti il də hədəf göstəricisi Dövlət Statistika Komitəsi tərəfindən hesablanan istehlak qiymətləri indeksinin son 12 ayda dəyişimi olacaq. Mərkəzi Bankın son proqnozlarına görə, davam edən pul siyasəti nəzərə alınmaqla 2024-cü ildə illik inflyasiyanın 5-5.5 faiz civarında olacağı gözlənilir. Inflyasiyanın xarici amillərinin səngiməsi və hökumətlə birlikdə həyata keçirilən anti-inflyasiya tədbirləri ortamdəti dövrdə inflyasiyanın hədəf diapazonunda formalaşmasını dəstəkləyəcək.

Bununla belə, qiymət sabitliyi ilə bağlı bir sıra risklər 2024-cü il üzrə də aktuallığını saxlayır: "Növbəti ildə də xarici faktorlar - dünya bazarında əmtəə qiymətlərinin dinamikası və ticarət tərəfdaşlarında inflyasiya prosesləri ölkədəki inflyasiya proseslərinə təsir göstərəcək. Qlobal mü-

məsi halında fiskal məqsədlər üçün alış-yönlü valyuta müdaxilələrinin 2024-cü ildə həyata keçirilməsi ehtimalı var. Məcmu tələb ölkənin istehsal potensialı ilə müqayisədə daha yüksək templərlə genişləndiyi təqdirdə qiymətlərlə yanaşı idxalın genişlənməsi də baş verə bilər ki, bu da perspektiv dövrdə cari əməliyyatlar balansının profitinin daralmasına səbəb ola bilər. Orta aylıq əməkhaqqının əmək məhsuldarlığı ilə müqayisədə daha sürətlə artması uzunmüddətli dövrdə inflyasiya riskləri doğurur".

AMB 2024-cü ildə də pul siyasəti qərarlarının qəbulu zamanı valyuta bazarında gedən proseslər nəzərə alacaq. Növbəti ildə də manatın nominal effektiv məzənnəsinin inflyasiya idxalını məhdudlaşdıracağı gözlənilir. Inflyasiya proseslərinin idarə edilməsində mühüm rolunu nəzərə alaraq Mərkəzi Bank 2024-cü ildə də nominal effektiv məzənnənin dinamikasını sıx monitoring edəcək. Tədiyə balansının vəziyyəti, fiskal sektorun valyuta təklifi və tələbi, eləcə də iqtisadi subyektlərin məzənnə gözləntiləri valyuta bazarındakı tarazlığa təsir göstərən əsas amillər olacaq.

Mərkəzi Bank məzənnə siyasəti üzrə əməliyyat hədəflərinə nail olmaq üçün valyuta bazarına zəruri hallarda müdaxilə edəcək. Habelə əhalinin milli valyutaya inamının daha da artırılması üçün dedollarizasiya siyasəti davam etdiriləcək. Növbəti ildə də valyuta ehtiyatlarının beynəlxalq səviyyədə qəbul edilmiş kifayətlilik normaları nəzərə alınmaqla idarə edilməsi diqqətdə saxlanılacaq.

□ **İqtisadiyyat şöbəsi, "Yeni Müsavat"**

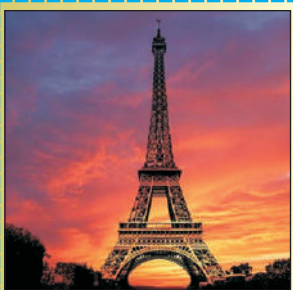

MUSAVAT

Son səhifə

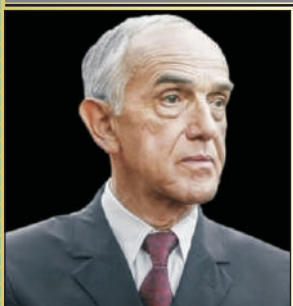
N 236 (8372) 29 dekabr 2023

De k a b r

Eyfel qülləsi turistlər üçün bağlandı

Parisdəki Eyfel qülləsi işçilərin tətili səbəbindən fəaliyyətini müvəqqəti dayandırılıb. Etiraz qüllənin yaradıcısı, mühəndis Qustav Eyfelin vəfatının 100-cü ildönümündə keçirilib. Bildirilir ki, qüllənin meydançasına giriş açıqdır və ziyarət etmək pulsuzdur. Lakin qüllənin özü turistlər üçün bağlıdır. Qeyd olunur ki, bir günlük aksiyanın məqsədi Eyfel qülləsini idarə edən şirkətin hazırkı rəhbərliyinin hərəkətlərinə etiraz etməkdir.

Hollivud filmlərindəki tapançanın istehsalçısı vəfat etdi

Avstriyalı odlu silah istehsalçısı Qaston Qlok 94 yaşında vəfat edib. "Glock" tapançalarını hazırlayan eyniadlı şirkətin təsisçisi 1980-ci illərdə odlu silahlar sənayesində inqilab edib. O, 1929-cu ildə Vyanaada anadan olub və 1963-cü ildə öz şirkətini yaradıb. "Glock" tapançalarının müxtəlif modifikasiyaları NATO ölkələrinin kəşfiyyat orqanları və polisləri tərəfindən fəal şəkildə istifadə olunur. Silah Hollivud filmlərində görünməkdən sonra məşhurlaşdı. Bu səbəbdən onun dünya üzrə satışları xeyli artıb.

ABŞ-da "Mercedes-Benz" konsepti zibilliyə atıldı

"Mercedes-Benz" in 2020-ci ildə təqdim etdiyi "My MBUX" konsepti ABŞ-da zibilliyə atıldı. "Mercedes-Benz" avtomobillərində quraşdırılmış MBUX media sisteminin imkanlarını nümayiş etdirmək üçün nəzərdə tutulmuşdu. O, "S-Class" da daxil olmaqla, dəbdəbəli "Mercedes" sedanlarında olan avtomobil oturmaqları, sensor ekranları və digər interyer xüsusiyyətlərinə malikdir.

İt sahibinin nəşini tərk etmədi

Meksikanın Los Mochis şəhərindən bir it ölənin sahibinin nəşini tərk etməkdən imtina edib. "Daily Star" sadiq itin davranışına diqqət çəkib. Mərhum Gabriela Mondaca'nın qızı, Twitter'də atasının xatirəsinə ucaldılan çiçək və şamdan ibarət bir xatirə önündə uzanan itin şəkillərini yerləşdirdi. Meksikalı qadın itin bütün ailə qədər sahibini itirməsindən kədərləndiyini yazıb. Mondakinin dediyinə görə, heyvan sahibinin qalıqlarını bir saniyə tərk etməyərək ağlayıb.

Tvit 72 min bəyənmə və 6.9 min paylaşım qazanıb. Bir istifadəçi yazdı: "Bir iti olan adam xərçəngdən öldü. Ölümünün birinci ildönümündə şəhər oyandıq, onun sevimli iti bir il əvvəl sahibi ilə eyni gündə yatağında yuxusunda öldü. Digər bir abunəçi, "Anam pandemiya səbəbiylə narahatlıq duymağa başladı. Yoko itimiz ilk gördü. Sakitləşənə qədər onu tərk etmədi. Hətta onunla yuxuya getdi, üstünə dırmaşdı və üzünü yalamağa başladı. İtlər müqəddəsdir".

Daha əvvəl Rusiyanın Maqadan şəhərində bir ev itin soyuqda onu tərk edən sahibini iki ay gözlədiyi, ancaq sonuncunun gəlmədiyini bildirdi. Köpek 60 gün ərzində bir yerdə sədaqətlə oturdu və ona yad adamları tanımadı.

Bu şəhərdə tum çırtlamaq qadağan olundu

İspaniyanın Caceres əyalətindəki Deleitosa şəhərində ictimai yerlərdə tum çırtlamaq qadağan edildi. Bu barədə "The Local" xəbər verir. Səlahiyyətli belə bir ölçü tətbiq olunmasını yeni bir koronavirus infeksiyasının yayılması təhlükəsi ilə izah edib. Yalnız tum deyil, digər yüngül qəlyanaltılar və şirniyyatları da yemək qadağandır. Bələdiyyə başçısı Juan Pedro Domingo, uşaqların tez-tez onları bir-birləri ilə bölüşdüklerini və bununla da yoluxma ehtimalını artırdığını bildirib.

Bundan əlavə, bəzi ispanlar, tum çırtlayandan sonra onun qabıqlarını yerə tökməyə meyllidirlər. İspaniyada yerlərdə kiminsə tüpürcəkli tum qabıqlarını görmək nadir hal deyil. Bundan başqa, bu ölkədə koronavirus pandemiyası səbəbindən bir restoranda və ya barda deyil, prospektdəki bir supermarketdə alkoqol içmək qadağan edildi.

des-Benz" avtomobillərində quraşdırılmış MBUX media sisteminin imkanlarını nümayiş etdirmək üçün nəzərdə tutulmuşdu. O, "S-Class" da daxil olmaqla, dəbdəbəli "Mercedes" sedanlarında olan avtomobil oturmaqları, sensor ekranları və digər interyer xüsusiyyətlərinə malikdir.

Sükani çıxarılan avtomobil Atlanta yaxınlığında aşkar edilib. O, təkrar emal zavodunun tullantıları olan ərazidə tərk edilib.

Şindlerin siyahısı inanılmaz qiymətə satışa çıxarıldı

Şindlerin siyahısının orijinal nüsxəsi "Moments in Time" hərəracında satışa çıxarılıb. Satıcı siyahının mövcud dörd nüsxəsindən biri üçün 1,8 milyon dollar istəyir. Kolleksiyaçı bu nüsxəni alman sənayeçisi Oskar Şindlerin mühəsis və köməkçisi İzhak Şternin ailəsindən alıb.

Şindler Holokost zamanı 1200-ə yaxın yəhudini öz fabriklərində işlə təmin edərək onları xilas edib. O, işçiləri müvafiq siyahıya daxil edib. Əvvəlki illərdə siyahıya görə 2 milyondan 2,5 milyon dollara qədər pul istənilsə də, alıcı tapılmayıb.

Bunları bilirsinizmi?

- * Dünyada iki paytaxt şəhəri var ki, bu şəhərlərin adının mənası paytaxt deməkdir. Bunlar Seul və Astanadır.
- * Maraqlıdır ki, Ekvatorial Qvineyanın ərazisini ekvator xətti kəsmir.
- * Şimal qütbündə vaxt Qrinvich vaxtı ilə hesablanır.
- * Cənub qütbündə isə Yeni Zelandiyanın vaxtı nəzərə alınır.
- * Rusiyanın ən böyük kəndi İnquşetiya adır. Bu, Orconikidze kəndidir, əhalisi 70 min nəfərdir.
- * Polşada olan Velnə və Nelba çayları bir-biri ilə 90° ilə birləşir və maraqlıdır ki, həm də qarışmırlar.
- * Stavropolda "45 dərəcə paralel" küçəsi var. Doğrudan da bu küçə 45 dərəcəlik paralelə uyğun gəlir.
- * Seybel adası yeganə adadır ki, hərəkət edir. Onun hərəkət sürəti 200m/ildir.
- * Sidney və Melburn şəhərləri Avstraliyanın paytaxtı uğrunda mübarizə apardıqlarından yeni paytaxt Kanberra hər iki şəhərdən eyni uzaqlıqda yerləşir.
- * Kiribati Respublikası bütün yarım-kürələrdə yerləşən yeganə dövlətdir.
- * Nepalda vaxt qonşu ölkələrdən 15 dəqiqə fərqlidir.
- * Kanada yerli xalqların dilində "kənd" deməkdir.
- * Abxaziyada vaxt ilə qrup şəklində Qafqaz zənciləri yaşayıblar.
- * Rəsmi olaraq Tayvan Rusiyanın Tuva Respublikasını özünün ərazisi hesab edir.
- * Kanadanın Manikuaqan gölündə yerləşən Rene-Levaser adası sahəsinə görə gölün özündən böyükdür.
- * İsveçin İtterbiyu kəndi yeganə yerdir ki, onun adı ilə 4 kimyəvi elementi adlandırılıblar: İttri, İtteri, Terbi, Erbi.
- * Nauru dövlətinin rəsmi olaraq paytaxtı yoxdur.
- * Çin 4 saat qurşağında yerləşsə də, faktiki olaraq 1 saat qurşağından istifadə edir.
- * Dünyanın qeyri-rəsmi ən kiçik dövləti Silend neft platformasında yerləşir.
- * Vatikan ilk dəfə 1992-ci ildə Yerin Günəş ətrafında fırlandığını rəsmi olaraq qəbul etmişdir.

Pişik gecə qadını oyatdı, dörd bala doğdu

Sahibsiz bir pişik Amerikanın New Orleans, Luiziana ştatının bir sakinini gecə oyandırır və evində balalarını doğub. Bu barədə Metro saytı xəbər verir. Ida Floreak, gecə yarısında evinin qarşısında bir pişik səsinə oyanıb. Əvvəlcə amerikalı bunun sevimli pişiyi Brus olduğunu düşünsə də, sonra vaxtaşırı bəslədiyi Salami adlı pişik olduğunu xatırlayıb. Florreak hər şeyin yaxşı olub olmadığını görmək üçün getdi. Məlum oldu ki, Salami, amerikalı qadından balasını dünyaya gətirmək üçün təhlükəsiz yer axtarmasını istədi. "Mən onu vaxtaşırı bəsləmişdim, ona görə hara gedəcəyini bildirdi, amma bundan əvvəl Salami heç bu qədər ısrarlı olmamışdı və heç belə erkən gəlməmişdi. İçəri girdi və bir neçə saat yedi, buna görə bir şeyin baş verəcəyini bildirdim. O anda qarmı o qədər yuvarlaq idi" dedi.

Şəhər saat on ikən Salami dörd bala doğdu. Florrick sahsiz bir pişiyin nəslini təhlükəsiz saxlamaq üçün hər şeyi etdi. Pişiklər nadir hallarda bala doğmaq üçün insanlardan kömək istəyirlər. Adətən çox gizlidirlər. Salami övlad dünyaya gəldikdən sonra Florricklə birlikdə qaldı.

"Onu baytar həkimin yanına apardım, sterilizasiya edib peyvənd etdim. İndi o və Bruce bütün günlərini birlikdə keçirirlər. Salami yaxşı uyğunlaşdı, şirin və sevgi dolu bir pişikdir. Bütün balalarını dostlara verdim: biri indi Mississippidə, daha üçü - qonşuluqda yaşayır. Onların taleyini izləyə biləcəyimə görə şadam" dedi.

Amerikalı qadın bu əhvalatı sosial şəbəkələrdə yayanda istifadəçilər onu dəstəklədilər. "Salami və onun balaları üçün qapı və üreyinizi açdığınız üçün təşəkkür edirəm! Siz xüsusi bir insansınız!" - onlardan biri belə yazıb. "Bu sevimli qızı xilas etdiyiniz üçün təşəkkür edirəm! Üreyin o qədər böyükdür ki, o sənin yanına gəldi. Salami sizə güvənir" başqa bir abunəçi isə bunu dedi.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Sifariş: 3496

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500